

ZAKON O TURIZMU I UGOSTITELJSTVU

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi za pružanje usluga turističke i ugostiteljske djelatnosti i druga pitanja od značaja za turizam i ugostiteljstvo.

Definicija turističke djelatnosti

Član 2

(1) Turistička djelatnost je pružanje usluga: turističkih agencija, turističkih vodiča, pratioca, animatora i zastupnika u skladu sa ovim zakonom.

(2) Turističkim uslugama smatraju se i usluge: na kupalištima, plovnim objektima u nautičkom turizmu, koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti, turističke usluge u zdravstvenom turizmu i usluge iznajmljivanja vozila.

(3) Turista je fizičko lice koje van svog mjesta prebivališta boravi u drugom mjestu najmanje 24 sata ili ostvari najmanje jedno noćenje, a najduže jednu godinu bez prekida, radi odmora, zabave, razonode, sporta i rekreacije, kulture, vjere, ekologije, obavljanja poslovnih komunikacija, učestvovanja u sportskim takmičenjima, kulturnim i umjetničkim manifestacijama, kao i radi putovanja brodom, odnosno drugim plovilom.

(4) Organizovanje putovanja, odnosno izleta, koje za svoje članove, odnosno korisnike organizuju udruženja ili ustanove socijalne i dječije zaštite, ne smatraju se turističkim uslugama u smislu ovog zakona.

Definicija ugostiteljske djelatnosti

Član 3

(1) Ugostiteljska djelatnost je pružanje usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka.

(2) Ugostiteljska djelatnost obuhvata i usluge dostavljanja pripremljene hrane, pića i napitaka korisnicima na drugo mjesto, sa ili bez usluživanja (catering).

Subjekti koji vrše turističku i ugostiteljsku djelatnost

Član 4

(1) Turističku i ugostiteljsku djelatnost mogu da obavljaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici koji ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

(2) Fizička lica koja nijesu registrovana kao preduzetnici mogu da pružaju turističke i ugostiteljske usluge pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Oglašavanje turističkih i ugostiteljskih usluga

Član 5

(1) Oglašavanje i reklamiranje turističkih ili ugostiteljskih usluga mogu vršiti samo subjekti kojima je izdato licenca, odnosno odobrenje za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu, u skladu sa odobrenim uslugama.

(2) Oglašavanje i reklamiranje iz stava 1 ovog člana može da se vrši preko elektronskih i štampanih medija, digitalnih platformi (booking.com, tripadvisor, Airbnb i ostali), društvenih mreža i putem isticanja oglasa i reklama u izlozima poslovnih prostorija i drugih sredstava komunikacije.

(3) Turističke i ugostiteljske usluge mogu se oglašavati i reklamirati ako se uz oglasnu poruku dostave sljedeći podaci: naziv i sjedište, odnosno ime i adresa privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica koji obavlja turističku, odnosno ugostiteljsku djelatnost; vrsta turističke, odnosno ugostiteljske djelatnosti; adresa turističkog, odnosno ugostiteljskog objekta ili prostora; broj i datum licence, odnosno odobrenja za obavljanje djelatnosti ili rješenja o upisu u Centralni turistički registar.

(4) Prilikom oglašavanja i reklamiranja turističkih i ugostiteljskih usluga obavezno se navodi matični kod koji skladišti adrese i ostale informacije (QR kod), u skladu sa posebnim propisima.

Izuzeće od primjene

Član 6

Ovaj zakon ne primjenjuje se na pružanje usluga smještaja i prehrane u objektima ustanova socijalne pomoći, zdravlja, vaspitanja i obrazovanja, objektima organizacije Crvenog krsta i drugih humanitarnih i vjerskih organizacija iz humanitarnih i vjerskih razloga i pripremanje i usluživanje toplih i hladnih napitaka, bezalkoholnih pića i jednostavnih jela, koje državni organi, privredni subjekti i druga pravna i fizička lica pružaju svojim zaposlenima u sopstvenim prostorijama u toku procesa rada.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 7

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 8

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **ekoturizam** je putovanje i posjeta ekološki očuvanim i relativno očuvanim područjima prirode, kojim se čuva životna sredina i održava blagostanje lokalnog stanovništva;
- 2) **hotel** je poslovni objekat u kojem se obavlja ugostiteljska djelatnost pružanja usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, sa recepcijom, holom, restoranom sa kuhinjom i smještajnim jedinicama;
- 3) **hotelski operator** je pravno lice pod čijim brendom posluje ugostiteljski objekat;
- 4) **izlet** je kombinacija najmanje dvije pojedinačne usluge koje se sastoje od prevoza ili drugih turističkih i ugostiteljskih usluga, koje traju kraće od 24 sata i ne uključuju noćenje, a koje turistička agencija nudi na prodaju i prodaje po unaprijed utvrđenoj cijeni;
- 5) **izletnik** je fizičko lice koje van svog mjesta stalnog boravka provede u drugom mjestu kraće od 24 sata, ne uključujući noćenje, odnosno smještaj;
- 6) **izletnička grupa** je organizovana grupa turista, odnosno izletnika za koju je organizovan izlet po unaprijed utvrđenom programu turističke agencije;
- 7) **integralni (udruženi) hotel** je vrsta ugostiteljskog objekta koji čine više objekata ili njihovih djelova koji su udruženi i koji se nudi na tržištu kao jedinstveni turistički proizvod;
- 8) **jedinstvena funkcionalna cjelina** je uređen i opremljen prostor koji ispunjava uslove za pružanje ugostiteljskih usluga u skladu sa ovim zakonom;
- 9) **kamp** je ugostiteljski objekat od najmanje deset smještajnih jedinica u kojem se gostima pružaju usluge: kampovanja (smještaja na uređenom prostoru na otvorenom - na kamp mjestu, odnosno kamp parceli), smještaja u kućicama u kampu, bungalovima, druge usluge u funkciji turističke potrošnje, mogućnost bavljenja sportom ili drugim oblicima rekreacije na otvorenom prostoru u kampu;
- 10) **klasična hotelska jedinica** je smještajna jedinica u hotelu, koja ispunjava uslove u pogledu opreme i prostora utvrđene ovim zakonom i koja ne može biti predmet prodaje;
- 11) **korisnik usluge** je fizičko lice, turista, putnik i potrošač koji neposredno koristi turističke i ugostiteljske usluge;
- 12) **kuća za iznajmljivanje turistima** je arhitektonski i funkcionalno autonomna zgrada sa sopstvenim dvorištem, koja se isključivo izdaje kao cjelina, pojedincu ili grupi turista na određeno vrijeme;
- 13) **kvalitet usluga** je odgovarajući nivo zadovoljavanja zahtjeva turista, odnosno usklađenosti pružanja usluga sa očekivanjima i zahtjevima turista;
- 14) **limitator jačine zvuka** je elektronski regulator koji se instalira na uređaju preko kojeg se emituje muzika odnosno muzički program, radi ograničavanja jačine zvuka u, odnosno iz ugostiteljskog objekta do nivoa propisane granične vrijednosti;
- 15) **nacionalni restoran** je restoran u kojem se pretežno (najmanje 70% ukupne ponude) pripremaju i uslužuju tradicionalna jela i čiji ambijent oslikava nacionalnu kulturu i istorijsko nasljeđe Crne Gore;
- 16) **neusklađenost usluga** je neizvršavanje ugovorenih usluga ili nepravilno izvršavanje ugovorenih usluga u skladu sa ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu;
- 17) **paket-aranžman** je turističko putovanje koje predstavlja kombinaciju najmanje dvije različite vrste usluga putovanja (prevoz, smještaj, iznajmljivanje motornih vozila i druge usluge u turizmu) za potrebe tog putovanja koje:
 - a) je organizator samostalno ili na zahtjev putnika kombinovao prije nego što je zaključen ugovor o svim uslugama, ili

- b) se nezavisno od toga da li su zaključeni posebni ugovori za pojedine usluge putovanja: kupuju na jednom prodajnom mjestu i kombinovane su prije plaćanja po jedinstvenoj cijeni; oglašavaju ili prodaju pod nazivom "paket-aranžman" ili pod sličnim nazivom; kombinuju nakon zaključivanja ugovora kojim se putniku daje pravo da bira između različitih vrsta usluga putovanja ili se kupuju kod pojedinačnih pružaoca usluga putem povezanih postupaka online rezerviranja kada pružalac usluga sa kojim je zaključen prvi ugovor dostavlja ime putnika, podatke o plaćanju i email drugom pružaocu usluga, a ugovor sa drugim pružaocem usluga je zaključen najkasnije 24 sata nakon potvrde rezervacije prve usluge putovanja i ako druge usluge u turizmu čine znatan dio (više od 25%) vrijednosti kombinacije i ako su kupljene prije početka pružanja ostalih usluga putovanja;
- 18) **početak paket-aranžmana** je početak pružanja usluga putovanja uključenih u paket-aranžman;
 - 19) **povezani putni aranžmani** su najmanje dvije različite usluge putovanja koje ne predstavljaju paket-aranžman, kupljene za potrebe istog putovanja, ako organizator prilikom jedne posjete, odnosno kontakta putnika na jednom prodajnom mjestu omogućiti izbor i posebno plaćanje svake usluge putovanja sa direktnim pružaocem te usluge ili omogućiti ciljanu kupovinu najmanje jedne dodatne usluge putovanja od drugog pružaoca i ako je ugovor sa drugim pružaocem zaključen najkasnije 24 sata nakon potvrde rezervacije prve usluge putovanja, ako druge usluge u turizmu čine znatan dio (više od 25%) vrijednosti kombinacije i ako su oglašene kao bitna karakteristika kombinacije ili na drugi način predstavljaju bitnu karakteristiku putovanja;
 - 20) **plaža posebne namjene** je uređeno kupalište namijenjeno određenoj grupi lica;
 - 21) **pojednostavljeno turističko putovanje** je putovanje koje podrazumijeva olakšanu proceduru koja se odnosi na ulazak, boravak, kretanje i izlazak turističkih grupa stranih turista u Crnoj Gori, u skladu sa važećim propisima;
 - 22) **posebni turistički lokalitet** je zaštićeno područje, prostor ili objekat na kojem se nalaze ili koji sadrži prirodne, kulturne, istorijske, tradicionalne i druge vrijednosti, a na kojem uslugu turističkog vođenja organizovanih grupa turista, odnosno izletnika može pružati samo turistički vodič koji ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom;
 - 23) **poslovni objekat** je objekat ili dio objekta u kojem se obavlja turistička, odnosno ugostiteljska djelatnost;
 - 24) **prebukiranje (over-booking)** je multiplikovanje broja potvrđenih rezervacija za iste usluge smještaja od strane ugostitelja ili turističkih agencija koje ima za posljedicu nepružanje usluge ili njeno nepružanje na ugovoren način;
 - 25) **pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga** je fizičko ili pravno lice, koje usluge pruža i preko drugih lica koji djeluju u njegovo ime ili za njegov račun, u svrhe njegove djelatnosti, kao organizator, posrednik, koji omogućava povezani putni aranžman ili kao pružalac usluge putovanja;
 - 26) **prodajno mjesto** je turistički, odnosno ugostiteljski nepokretni ili pokretni objekat, internet stranica za maloprodaju ili sličan online sistem za prodaju, uključujući telefonsku službu;
 - 27) **putnik** je lice koje zaključuje ili za čiji račun ili u čije ime se zaključuje ugovor o putovanju u paket-aranžmanu ili ugovor o putovanju u povezanom putnom aranžmanu ili kupuje izlet ili lice kojem je ustupljeno pravo korišćenja zaključenog ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ili ugovora o putovanju u povezanom putnom aranžmanu ili izleta;
 - 28) **repatrijacija** je povratak putnika na mjesto polazišta ili na drugo mjesto koje su ugovorne strane dogovorile;
 - 29) **sjedište** je stalno mjesto poslovanja iz kojeg se upravlja privrednom djelatnošću na neodređeni vremenski period i sa stalnom infrastrukturom;
 - 30) **smještajna jedinica** je soba, apartman, bungalov, kuća za odmor, kamp kućica i drugi objekat koji služi za smještaj gostiju i ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom;
 - 31) **soba ili apartman za iznajmljivanje turistima** je dio stambene ili poslovne zgrade ili dio porodične stambene, odnosno poslovne zgrade (kuće) u kojoj se turistima pružaju usluge smještaja;
 - 32) **stan za iznajmljivanje turistima** je dio građevinske cjeline - zgrade koji se povremeno koristi za iznajmljivanje turistima;
 - 33) **standard** je skup uslova i mjerila u pogledu uređenja i opremljenosti objekta, kvaliteta pružanja usluga i uslova održavanja objekta;
 - 34) **trajni nosač podataka** je svako sredstvo koje putniku ili pružaocu turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga omogućava čuvanje informacija koje su mu lično upućene i kojima može naknadno pristupiti tokom određenog vremena u svrhe za koje su te informacije namijenjene i koje omogućavaju nepromijenjenu reprodukciju čuvanih informacija;
 - 35) **turistički rizort** je ugostiteljski objekat, izgrađen na zemljištu minimalne površine od 5ha, a maksimalne površine od 150ha, koji predstavlja funkcionalnu i poslovnu cjelinu, sa minimum jednim hotelom kapaciteta minimum 60 smještajnih jedinica kategorije najmanje četiri zvjezdice u sjevernom i

- središnjem regionu, osim Glavnog grada, odnosno kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica kategorije najmanje pet zvjezdica u primorskom regionu i Glavnom gradu, i turističkim vilama, sa raznovrsnom strukturom sadržaja ponude koju čine: velnes centri, restorani, golf igrališta, marine, sportski tereni, skijališta ili drugi sadržaji, kojim upravlja jedno ili više privrednih društava ili drugih pravnih lica i na tržištu se plasira kao cjelovit i jedinstven visokokvalitetan turistički proizvod i mora biti u funkciji 12 mjeseci godišnje;
- 36) **turistička vila** je objekat koji može biti u privatnoj svojini ili je dio turističkog rizorta i koristi sadržaje turističkog rizorta kojima upravlja jedan upravljač;
 - 37) **turistička atrakcija** je naročito privlačno obilježje turističke destinacije, prirodnog ili društvenog karaktera u okviru turističkog područja;
 - 38) **turistička razvojna zona** je prostor koji predstavlja funkcionalnu i održivu cjelinu sa turističkom infrastrukturom i suprastrukturom, koja obezbjeđuje efikasno korišćenje resursa i unapređenje razvoja turizma;
 - 39) **turistička infrastruktura** su kupališta, plaže, skijališta, staze za alpsko i nordijsko skijanje i staze za alternativne aktivnosti, žičare, tematski i zabavni parkovi, turistički informativni centri, centri za prihvata turista i posjetilaca, odmorišta i vidikovci pored puteva, tereni za golf, tenis, vještačke akumulacije za kupališta, bazeni za kupanje, velnes objekti, zabavno rekreativne staze i putevi (trim staze, vidikovci, panoramski putevi, biciklističke, pješačke i staze za motorne sanke), uređene obale rijeka i jezera, objekti za posmatranje prirodnih rijetkosti, objekti za avanturističke aktivnosti;
 - 40) **turistička suprastruktura** su ugostiteljski objekti, galerije, izložbeni, kongresni, objekti nautičkog turizma, otvoreni i zatvoreni objekti za sportsku i zabavnu rekreaciju, kao i drugi objekti koji su u neposrednoj vezi sa ugostiteljskim objektima i objektima sportsko-rekreativnog sadržaja ili sa njima čine jedinstvenu cjelinu;
 - 41) **turistički apartman** je ugostiteljski objekat namijenjen pružanju usluga smještaja turistima, koji se sastoji od dnevnog boravka, jedne ili više soba, kuhinje i kupatila;
 - 42) **turistički proizvod** je skup međuzavisnih elemenata koji se organizuju kao poseban vrijednosni lanac, a koji čine materijalni proizvodi i usluge, prirodne vrijednosti i kulturna dobra, turističke atrakcije, turistička infrastruktura i turistička suprastruktura;
 - 43) **turističko mjesto** je naseljeno mjesto koje raspolaže prirodnim, kulturnim, istorijskim i drugim znamenitostima od značaja za turizam, komunalnom, saobraćajnom i turističkom infrastrukturom, kao i objektima i drugim sadržajima za smještaj i boravak turista;
 - 44) **turističko područje** je prostorno-funkcionalna cjelina, određena prostorno-planskom dokumentacijom, na kojoj se može formirati integrisana turistička ponuda;
 - 45) **turistički transfer** je usluga koja se pruža određenom putniku (korisniku usluge), a koja se sastoji od pružanja pomoći i prevoza putnika i njegovog prtljaga između mjesta pružanja različitih usluga putovanja, a posebno između putničkih stanica (autobuska, odnosno željeznička stanica i luka kopnenog, pomorskog, riječnog i vazdušnog prevoza) i smještajnih objekata u dolasku, odnosno povratku, između smještajnih objekata, odnosno do ili od mjesta pružanja neke druge ugovorene ugostiteljske ili turističke usluge;
 - 46) **ugovor o putovanju u paket-aranžmanu** je ugovor kojim se organizator putovanja, odnosno posrednik obavezuje da putniku pruži usluge koje se sastoje od prevoza, smještaja i drugih usluga koje su sa njima povezane, a putnik se obavezuje da organizatoru, odnosno posredniku plati ugovorenu cijenu;
 - 47) **ugovor zaključen van poslovnih prostorija** je ugovor koji je zaključen u prisustvu pružaoca usluga i putnika na jednom mjestu koje ne predstavlja poslovne prostorije pružaoca usluga, ili u poslovnim prostorijama ili preko sredstava komunikacije na daljinu, neposredno ili koji je zaključen za vrijeme izleta koji je organizovao pružalac usluga prilikom promocije ili prodaje usluga;
 - 48) **usluge putovanja su:**
 - prevoz putnika;
 - smještaj koji nije obuhvaćen prevozom i ne pruža se u okviru prevoznog sredstva namijenjenog prevozu putnika i nije namijenjen stanovanju;
 - iznajmljivanje automobila, drugog motornog vozila sa sopstvenim pogonom i najmanje četiri točka sa brzinom većom od 25 km/h ili motocikala za koje se zahtijeva vozačka dozvola kategorije A;
 - druge usluge u turizmu koje ne čine sastavni dio prevoza, smještaja ili iznajmljivanja motornih vozila (ulaznice za koncert, sportski događaj, zabavni park, usluge turističkog vodiča i drugo);
 - 49) **vanredna okolnost** je situacija koja se nije mogla izbjeći ili otkloniti i koja bi, da je postojala u vrijeme zaključivanja ugovora, predstavljala opravdan razlog da se ugovor ne zaključi;
 - 50) **visoko-kvalitetna usluga** je usluga u ugostiteljskim objektima sa četiri i više zvjezdica.

II. TURISTIČKA AGENCIJA, TURISTIČKI VODIČ, PRATILAC, ANIMATOR I ZASTUPNIK

Turistička agencija

Član 9

(1) Turistička agencija posluje na osnovu licence koju izdaje organ državne uprave nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: Ministarstvo).

(2) Poslovanje turističke agencije obavlja se u poslovnicu koja se nalazi u mjestu sjedišta agencije, a može se obavljati i van sjedišta u podružnici (izdvojena poslovnicu) kao organizacionom dijelu turističke agencije.

Poslovnica i podružnica turističke agencije

Član 10

(1) Turistička agencija za obavljanje djelatnosti u poslovnicu i podružnici mora da ima obezbijeđen odgovarajući poslovni prostor dostupan korisnicima usluga.

(2) Poslovni prostor poslovnice i podružnice turističke agencije može da se nalazi i u objektu privremenog karaktera postavljenom ili izgrađenom za tu namjenu u skladu sa posebnim propisima.

(3) Turistička agencija koja pruža usluge isključivo putem internet stranice ili sličnog online sistema za prodaju, kao i telefonom djelatnost može da obavlja i u stambenom prostoru u kojem lice odgovorno za poslovanje ima prijavljeno prebivalište.

Licenca turističkih agencija

Član 11

(1) Licenca za obavljanje djelatnosti turističke agencije izdaje Ministarstvo na osnovu podnijetog zahtjeva privrednog društva, drugog pravnog lica i preduzetnika, ako:

- je upisano u Centralni registar privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS) za obavljanje djelatnosti putničkih agencija kao pretežne djelatnosti;
- ima u svojini ili pravo korišćenja odgovarajućeg poslovnog prostora u skladu sa članom 10 ovog zakona;
- je odredio zaposleno lice koje vrši poslove poslovođe turističke agencije;
- ima sredstva obezbjeđenja (jemstva) izdata u skladu sa ovim zakonom.

(2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se sljedeća dokumentacija:

- dokaz o svojini ili pravu korišćenja odgovarajućeg poslovnog prostora;
- dokaz o zaposlenom licu za obavljanje poslova poslovođe turističke agencije (ugovor o radu i dokaz o prijavi za osiguranje - kopija prijave poreskog obveznika);
- dokaz o sredstvima obezbjeđenja (jemstvima) izdatim u skladu sa ovim zakonom.

(3) Dokaz o upisu u CRPS po službenoj dužnosti pribavlja Ministarstvo.

(4) Licenca se izdaje za svaku poslovnicu i podružnicu turističke agencije.

(5) Pravno dejstvo izdate licence prestaje istekom roka određenog u sredstvu obezbjeđenja do pribavljanja novog sredstva obezbjeđenja.

(6) Podaci o izdatim licencama upisuju se po službenoj dužnosti u Centralni turistički registar.

(7) Obrazac licence propisuje Ministarstvo.

Uslovi za poslovni prostor

Član 12

(1) Poslovni prostor poslovnice i podružnice turističke agencije mora da ispunjava uslove koje propisuje Ministarstvo.

(2) Uslovi iz stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na turističku agenciju koja pruža usluge putem internet stranica, sličnog online sistema za prodaju ili telefonom u stambenom prostoru.

(3) Stambeni prostor iz stava 2 ovog člana mora da ispunjava uslove sigurnosti i zaštite na radu, propisane zakonom kojim se uređuje zaštita na radu.

Promjena podataka

Član 13

(1) Turistička agencija dužna je da o svim promjenama podataka na osnovu kojih je izdata licenca obavijesti Ministarstvo u pisanoj formi, u roku od pet dana od dana nastanka promjene.

(2) Promjene podataka iz stava 1 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Usluge turističke agencije

Član 14

Turistička agencija može da pruža sljedeće usluge:

- 1) organizovanje, prodaju i realizaciju paket-aranžmana u zemlji i inostranstvu;
- 2) kupovinu putovanja u povezanom putnom aranžmanu;
- 3) organizovanje izleta, turističkih razgledanja, zabavnih programa, skupova, kongresa, sajмова, manifestacija, sportskih priredbi i drugo;
- 4) posredovanje u prodaji i realizaciji paket-aranžmana;
- 5) posredovanje u prodaji i realizaciji izleta;
- 6) pružanje i posredovanje u pružanju usluga turističkih vodiča, pratilaca i animatora;
- 7) organizovanje prihvata i transfera putnika (turistički transfer) u skladu sa zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju;
- 8) prodaju i posredovanje u prodaji karata ili rezervaciji mjesta u prevozu putnika u saobraćaju, kao i posredovanje u pribavljanju viza;
- 9) rezervaciju i prodaju turističkih i ugostiteljskih usluga i drugih usluga u vezi sa putovanjem i boravkom putnika;
- 10) zastupanje domaćih i stranih turističkih agencija u odredištima putovanja;
- 11) posredovanje u izdavanju smještajnih jedinica;
- 12) prihvati i otpremu plovniх objekata u nautičkom turizmu u zemlji i inostranstvu;
- 13) posredovanja u pribavljanju isprava neophodnih za organizovanje i realizaciju usluga u različitim oblicima turizma;
- 14) organizovanje i posredovanje u prodaji usluga drugih oblika turizma;
- 15) iznajmljivanje vozila (rent-a-car);
- 16) rezervaciju, nabavku i prodaju ulaznica za posjete muzejima, sajmovima, nacionalnim i drugim parkovima prirode, kao i drugim organizovanim priredbama i manifestacijama;
- 17) iznajmljivanje ili posredovanje u iznajmljivanju plovniх objekata, putničkih vozila i drugih vozila ili sredstava na motorni pogon ili bez motornog pogona;
- 18) posredovanje u pružanju usluga upravljanja plovniм objektima - nautičara (skipera);
- 19) davanje turističkih informacija i promotivnog materijala;
- 20) posredovanje u zaključivanju ugovora o osiguranju putnika i prtljaga u skladu sa zakonom kojim se uređuje djelatnost osiguranja;
- 21) pomoći imaoцима odobrenja za pružanje usluga u domaćinstvu ili seoskom domaćinstvu koja se odnosi na prihvati i ispraćaj gostiju, pomoć gostima tokom boravka, obračun pruženih usluga i boravišne takse i vođenje evidencije gostiju (prijava i odjava boravka);
- 22) druge usluge u skladu sa ovim zakonom.

Vrste turističkih agencija i obim usluga

Član 15

- (1) Prema vrsti usluga koje pruža, turistička agencija može biti:
 - 1) turistička agencija - organizator putovanja, i
 - 2) turistička agencija - posrednik.
- (2) Turistička agencija - organizator putovanja može da pruža usluge iz člana 14 ovog zakona, samostalno ili sa drugim pružaocem turističkih i ugostiteljskih usluga koje neposredno prodaje i realizuje ili nudi na prodaju preko posrednika.
- (3) Turistička agencija - posrednik može da pruža usluge iz člana 14 stav 1 tač. 4 do 20 i tačke 22 ovog zakona.
- (4) Prodaju turističkih paket-aranžmana koje organizuje strana turistička agencija može da nudi samo turistička agencija - organizator putovanja.

Obaveze turističke agencije

Član 16

- (1) Turistička agencija dužna je da:
 - 1) na poslovnici, odnosno podružnici turističke agencije vidno istakne svoj naziv;
 - 2) u poslovnici, odnosno podružnici istakne rješenje o odobrenju za obavljanje djelatnosti i licencu, radno vrijeme, uslove, sadržaj i cijenu usluga;
 - 3) korisnika usluge upozna da li nastupa u svojstvu organizatora, posrednika ili zastupnika, kao i sa obimom ovlašćenja;
 - 4) ima program putovanja i uslove putovanja za svaki paket-aranžman koji organizuje ili nudi i da putnika informiše o paket-aranžmanu, a licima sa smanjenom pokretljivošću na njihov zahtjev pruži precizne informacije o prikladnosti putovanja ili odmora u odnosu na njihove potrebe i mogućnosti;

- 5) prije zaključivanja ugovora informiše korisnika usluge, odnosno putnika o svojoj odgovornosti, sredstvima obezbjeđenja za slučaj djelimičnog ili potpunog neizvršenja paket-aranžmana i zaštite u slučaju insolventnosti, kao i svim vrstama osiguranja od rizika koji mogu nastati tokom realizacije paket-aranžmana;
 - 6) sa korisnikom usluga odnosno putnikom zaključi ugovor o organizovanju putovanja, u skladu sa zakonom kojim su uređeni obligacioni odnosi;
 - 7) izda potvrdu o putovanju, odnosno kartu ili drugi odgovarajući dokument u elektronskoj ili pisanoj formi kojim se potvrđuje prijem uplate;
 - 8) putniku pruži usluge utvrđene programom putovanja i ugovorom o putovanju;
 - 9) ima program izleta koje organizuje, sa podacima o cijeni izleta, karakteristikama prevoznog sredstva, mjestu i lokaciji izleta, trajanju izleta i drugim bitnim podacima;
 - 10) zaključi ugovore sa drugim licima kojima povjerava izvršavanje usluga iz programa putovanja, odnosno izleta i vodi evidenciju o zaključenim ugovorima sa pratećom dokumentacijom;
 - 11) u svim reklamnim i promotivnim materijalima, kao i poslovnim dokumentima koristi svoj naziv;
 - 12) podatke o putniku i putovanju čuva kao poslovnu tajnu, a te podatke može da saopštava ili objavljuje uz saglasnost i odobrenje putnika;
 - 13) ima dokaz o sredstvima obezbjeđenja paket-aranžmana, odnosno izleta, kao i svim vrstama osiguranja od rizika koji mogu nastati tokom realizacije paket-aranžmana, odnosno izleta;
 - 14) ažurno i uredno vodi evidenciju zaključenih ugovora o putovanju, odnosno evidenciju organizovanih izleta.
- (2) Turistička agencija u odnosima sa korisnicima usluga postupa sa pažnjom dobrog privrednika.

Izuzeće od zaključivanja ugovora o putovanju

Član 17

Ugovor o putovanju ne zaključuje se za:

- izlete;
- paket-aranžmane i povezane putne aranžmane koji obuhvataju period kraći od 24 sata, osim ako je uključeno noćenje;
- paket-aranžmane i povezane putne aranžmane koji se organizuju i nude samo povremeno i na neprofitnoj osnovi, samo ograničenoj grupi putnika bez javnog nuđenja; i
- paket-aranžmane i povezane putne aranžmane kupljene na osnovu opšteg sporazuma za organizovanje poslovnih putovanja između pružaoca turističkih usluga i drugog fizičkog ili pravnog lica koje djeluje u okviru svoje trgovinske, poslovne, zanatske ili profesionalne djelatnosti.

Prava i obaveze turističke agencije - organizatora putovanja

Član 18

(1) Turistička agencija - organizator putovanja, pored obaveza iz člana 16 ovog zakona, dužna je i da sačini program putovanja u pisanoj formi.

(2) Program putovanja turistička agencija - organizator putovanja dužna je da uruči neposredno putniku ili dostavi elektronskim putem, prije zaključivanja ugovora o putovanju i izdavanja potvrde o putovanju.

(3) Turistička agencija - organizator putovanja može od putnika da zahtijeva da neposredno svojim potpisom ili elektronskim putem potvrdi prijem programa putovanja, zaključenog ugovora o putovanju i izdate potvrde o putovanju.

(4) U slučajevima organizovanja učeničkih ili studentskih ekskurzija, turistička agencija - organizator putovanja dužna je da uz ugovor, kao sastavni dio ima spisak učenika, odnosno studenata obrazovne ustanove koja traži uslugu organizovanja ekskurzije.

(5) Prilikom organizovanja ekskurzija za ustanove osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja ili putovanja za djecu i omladinu turistička agencija - organizator putovanja dužna je da program putovanja dostavi školi ili drugoj ustanovi, koja će sa programom upoznati i pribaviti saglasnost roditelja.

Prava i obaveze turističke agencije - posrednika

Član 19

(1) Turistička agencija - posrednik može da nudi na prodaju, odnosno prodaje samo paket-aranžmane turističke agencije - organizatora putovanja, sa kojom ima zaključen ugovor o posredovanju.

(2) Turistička agencija - posrednik, pored obaveza iz člana 16 ovog zakona, dužna je da sačini program putovanja ili izleta u pisanoj formi.

(3) U slučaju iz stava 1 ovog člana turistička agencija - posrednik, dužna je da u programu putovanja i potvrdi o putovanju, naznači svojstvo u kojem nastupa, broj licence organizatora putovanja i da putniku uruči program putovanja ili izleta, neposredno ili elektronskim putem, istovremeno sa izdavanjem potvrde o putovanju.

(4) Turistička agencija - posrednik može da od putnika zahtijeva da svojim potpisom neposredno ili elektronskim putem potvrdi prijem programa putovanja ili izleta i potvrde o putovanju.

Obezbjedivanje prevoza

Član 20

(1) Ako je programom paket-aranžmana, izleta ili turističkog transfera predviđen prevoz korisnika usluga, turistička agencija može prevoz da obavlja u skladu sa zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju.

(2) U toku obavljanja prevoza iz stava 1 ovoga člana, ovlašćeni predstavnik turističke agencije mora da ima spisak korisnika usluga (putnika).

Odgovornost turističke agencije - organizatora putovanja

Član 21

(1) Turistička agencija - organizator putovanja odgovorna je za izvršenje usluga paket-aranžmana, povezanih paket-aranžmana, odnosno izleta, bez obzira da li usluge izvršava sama ili preko posrednika.

(2) Radi zaštite korisnika usluga iz stava 1 ovog člana, turistička agencija - organizator putovanja dužna je da obezbijedi sredstvo obezbjeđenja - jemstvo ili drugi oblik obezbjeđenja u skladu sa posebnim propisima (polisa osiguranja ili neopoziva bankarska garancija za dobro izvršenje usluga naplativa na prvi poziv i bez prigovora ili novčani depozit na posebnom računu kod poslovne banke).

(3) Sredstvom obezbjeđenja korisnik usluga može bez odlaganja da povрати sva uplaćena sredstva u slučaju potpunog ili djelimičnog neispunjenja ili neurednog ispunjenja obaveza turističke agencije iz ugovora o putovanju, programa putovanja, odnosno programa izleta, kao i za slučaj neizvršavanja obaveza iz ugovora o putovanju zbog insolventnosti organizatora putovanja, uključujući i troškove smještaja i povrata u mjesto polazišta.

Visina sredstava obezbjeđenja

Član 22

(1) Turistička agencija - organizator putovanja dužna je da za prvu godinu poslovanja obezbijedi jemstvo ili drugo sredstvo obezbjeđenja korisnika usluga u iznosu od najmanje 20.000,00 eura.

(2) Iznos jemstva iz stava 1 ovog člana, nakon isteka prve godine poslovanja, određuje se kao procenat ukupnih prihoda iz zvaničnog bilansa stanja i uspjeha za prethodnu godinu.

(3) Korisnik jemstva iz stava 1 ovog člana je putnik.

(4) U sredstvu obezbjeđenja iz stava 1 ovog člana moraju biti navedeni slučajevi obezbjeđenja putnika, koji su propisani ovim zakonom.

(5) Potvrda ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ugovor o putovanju u paket-aranžmanu iz čl. 29 i 30 ovog zakona moraju da sadrže podatke o jemstvu iz stava 1 ovog člana, o društvu za osiguranje ili poslovnoj banci sa matičnim brojem, email-om i brojem telefona, broj izdate polise osiguranja, odnosno bankarske garancije i druge podatke potrebne za aktiviranje jemstva.

(6) Način aktiviranja i određivanja visine jemstva iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Jemstvo za slučaj insolventnosti turističke agencije

Član 23

(1) Insolventnost turističke agencije - organizatora putovanja je nesposobnost plaćanja dospjelih obaveza u iznosu i roku dospjeća, kao i nemogućnost izmirenja obaveza organizatora putovanja, kada je iznos obaveza veći od iznosa sredstava kojima raspolaže na računima kod banaka.

(2) Jemstvom za slučaj insolventnosti turističke agencije - organizatora putovanja obezbjeđuju se:

- naknade troškova nužnog smještaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u zemlji ili inostranstvu u mjesto polaska;

- potraživanja uplaćenih sredstava putnika po osnovu ugovora o putovanju koje organizator putovanja nije realizovao;

- potraživanja uplaćenih sredstava putniku u slučaju otkaza putovanja od strane putnika u skladu sa opštim uslovima putovanja.

(3) Organizator putovanja koji nema poslovno sjedište u državi potpisnici Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru, a prodaje ili nudi na prodaju paket-aranžman, odnosno povezane putne aranžmane, odnosno izlete na tržištu Crne Gore, dužan je da obezbijedi jemstvo za slučaj insolventnosti.

(4) Turistička agencija - posrednik sa poslovnim sjedištem u državi članici Evropske unije ili u drugoj državi potpisnici Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru koji na tržištu Crne Gore prodaje paket-aranžmane organizatora putovanja koji ima poslovno sjedište van Evropskog ekonomskog prostora, dužna je da obezbijedi jemstvo za slučaj insolventnosti u skladu sa propisima te druge države potpisnice Ugovora o evropskom ekonomskom

prostoru kojima se pruža zaštita u slučaju insolventnosti, osim ako pruži dokaze da organizator putovanja ima obezbijedeno jemstvo.

(5) Jemstvo mora da pokrije iznose plaćanja u korist putnika za paket-aranžmane, kao i procijenjeni trošak repatrijacije u slučaju insolventnosti organizatora putovanja, s tim da iznos jemstva ne smije biti manji od 10% od ukupnog iznosa ostvarenog prodajom paket-aranžmana u prethodnoj poslovnoj godini, odnosno ne smije biti manji od 10% od planiranog godišnjeg iznosa prodaje paket-aranžmana u tekućoj poslovnoj godini, ako je plan godišnje prodaje u tekućoj godini veći u odnosu na realizovanu prodaju u prethodnoj godini.

(6) Organizator putovanja koji nije ostvario promet od prodaje paket-aranžmana u prethodnoj godini, dužan je da obezbijedi jemstvo za slučaj insolventnosti u iznosu od najmanje 10% od planirane godišnje prodaje paket-aranžmana u tekućoj poslovnoj godini.

(7) Ako insolventnost organizatora putovanja utiče na izvršenje paket-aranžmana koji se počeo realizovati, jemstvom se pokriva repatrijacija putnika i prema potrebi finansiranje smještaja prije repatrijacije.

(8) Jemstvom mora da se obezbijedi povraćaj plaćenih sredstava za usluge putovanja koje nijesu ispunjene, bez odlaganja nakon podnošenja zahtjeva putnika.

Jemstvo za slučaj štete

Član 24

(1) Jemstvom za slučaj štete zbog neispunjavanja, djelimičnog ili neurednog ispunjavanja obaveza određenih ugovorom o putovanju, programom putovanja, odnosno programom izleta obezbjeđuje se naknada za:

- potraživanja uplaćenih sredstava putnika po osnovu ugovora o putovanju, odnosno programa izleta koje organizator putovanja nije realizovao;
- potraživanja razlike između uplaćenih sredstava po osnovu ugovora o putovanju, odnosno programa izleta i umanjениh sredstava, srazmjerno neizvršenju ili nepotpunom izvršenju usluga utvrđenih programom putovanja, odnosno programom izleta.

(2) Turistička agencija koja organizuje turističke paket-aranžmane, posreduje ili povjerava trećim licima izvršenje usluga smještaja, usluga pripremanja hrane, pića i napitaka, prevoza ili drugih usluga koje se odnose na putovanje, odgovara putniku za štetu koja je nastala zbog potpunog ili djelimičnog neizvršenja tih usluga.

(3) Putnik ima pravo da neposredno od trećeg lica odgovornog za štetu zahtijeva naknadu za pretrpljenu štetu.

(4) U mjeri u kojoj je naknadio štetu putniku, organizator putovanja stiče sva prava koja bi putnik imao prema trećem licu odgovornom za ovu štetu (pravo na regres).

(5) Putnik je dužan da ustupi organizatoru putovanja dokumenta potrebna za ostvarivanje prava regresa.

Ukidanje i prestanak važenja licence za obavljanje djelatnosti

Član 25

(1) Licenca za obavljanje turističke djelatnosti ukida se turističkoj agenciji ako:

- se u postupku utvrdi da je imalac licence prestao da obavlja turističku djelatnost;
- imalac licence u roku od pet dana Ministarstvu ne dostavi obavještenje o promjeni podataka koji se odnose na sjedište turističke agencije, adresu podružnice i promjeni lica koje vrši poslove poslovođe;
- je licenca izdata na osnovu neistinitih podataka ili falsifikovanih dokumenata;
- se utvrde nepravilnosti u poslovanju;
- prestane da ispunjava uslove za izdavanje licence iz člana 11 stav 1 al. 2 i 3 ovog zakona.

(2) Licenca se ukida rješenjem Ministarstva, koje se upisuje u Centralni turistički registar.

(3) Turistička agencija kojoj je ukinuta licenca dužna je da u roku od sedam dana od dana ukidanja licence, izvrši povraćaj uplaćenih sredstava za prethodno ugovorena putovanja.

(4) Licenca prestaje da važi:

- na zahtjev imaooca licence;
- brisanjem turističke agencije iz CRPS.

(5) U slučaju prestanka važenja licence Ministarstvo donosi rješenje o brisanju turističke agencije iz Centralnog turističkog registra.

Informacije o izletu

Član 26

(1) Turistička agencija je dužna da za svaki izlet koji organizuje, prije realizacije programa izleta informiše putnika o:

- cijeni izleta;
- odredištu (destinaciji);
- broju dnevnih obroka;
- sredstvu, karakteristikama i kategoriji prevoza;
- planu putovanja;

- iznosu avansa, ostalim uslovima i načinu plaćanja preostalog iznosa cijene;
- uslovima na graničnom prelazu i zdravstvenim uslugama tokom izleta u drugoj državi;
- najmanjem broju putnika neophodnom za organizovanje izleta, kao i o roku u kojem će biti obaviješten u slučaju otkazivanja izleta zbog nedovoljnog broja prijavljenih putnika.

(2) Informacije iz stava 1 ovog člana moraju da budu saopštene neposredno ili u pisanoj formi, na crnogorskom i drugim jezicima koji su u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i engleskom jeziku na jasan i razumljiv način.

Informacije o paket-aranžmanima

Član 27

(1) Organizator paket-aranžmana ili pružalac turističke, odnosno ugostiteljske usluge koji omogućava povezani putni aranžman, dužan je da u informacijama koje pruža putniku navede da li nudi paket-aranžman ili povezani putni aranžman.

(2) Organizator putovanja, kao i posrednik kada se paket-aranžman ili povezani putni aranžman prodaje preko posrednika, dužan je da putniku prije zaključivanja ugovora o paket-aranžmanu, pruži informacije o:

- planu putovanja sa periodima i datumima boravka, odredištima i noćenjima ako je uključen smještaj, vremenu i broju dnevnih obroka;
- vrstama prevoza, karakteristikama i kategorijama prevoznih sredstava, mjestima polaska i povratka sa datumima, mjestima i trajanju usputnih zadržavanja, saobraćajnim vezama na pravcu putovanja, približnom vremenu polaska i povratka, u slučaju da to vrijeme nije tačno određeno;
- lokaciji i karakteristikama smještaja, a prema potrebi i vrsti i kategoriji smještaja;
- drugim uslugama (posjete, izleti) kada su uključene u cijenu paket-aranžmana i jeziku kada se te usluge pružaju putem usmene komunikacije;
- uslugama koje se pružaju putniku u toku putovanja u okviru grupe i približnoj veličini te grupe;
- uslovima za korišćenje usluga u toku putovanja ili odmora licima sa smanjenom pokretljivošću.

(3) Organizator putovanja dužan je da, pored informacija iz stava 1 ovog člana, putnika upozna i sa sljedećim informacijama:

- o svom nazivu i sjedištu (adresa, grad, država), nazivu i sjedištu posrednika, načinu komunikacije sa brojevima telefona i e-mail;
- ukupnoj cijeni paket-aranžmana, u kojoj su iskazani porezi, dodatne naknade, takse i ostali troškovi, a u slučaju da se troškovi ne mogu iskazati prije zaključivanja ugovora, informacije o tim troškovima koji će biti uračunati u ukupnu cijenu paket-aranžmana;
- načinu plaćanja cijene, sa avansom ili bez avansa, rasporedu plaćanja kada je određeno u ratama, jemstvu ili drugom sredstvu kojim putnik obezbjeđuje plaćanje;
- najmanjem broju lica potrebnom za realizaciju paket-aranžmana, sa rokom za raskid ugovora o putovanju, u slučaju da nije dostignut odgovarajući broj lica za realizaciju paket-aranžmana;
- o uslovima u vezi putnih isprava (pasoša i viza) koji postoje u odredišnoj zemlji, okvirnom vremenu za pribavljanje viza, uključujući i informacije o uslovima i načinu korišćenja zdravstvenih usluga u odredišnoj zemlji;
- o visini naknade koju plaća putnik, u slučaju da raskida ugovor o putovanju prije početka paket-aranžmana;
- o svim vrstama osiguranja, koja se odnose na pokrivanje troškova raskida ugovora od strane putnika, troškova pružanja pomoći kada su nastali u realizaciji putovanja, uključujući repatrijaciju, kao i za slučajeve bolesti, tjelesne povrede ili smrti.

(4) Turistička agencija koja kao posrednik učestvuje u zaključivanju ugovora o paket-aranžmanu u ime organizatora putovanja koji nema sjedište u Crnoj Gori, dužna je da na crnogorskom jeziku i jeziku u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i engleskom jeziku na jasan i razumljiv način, u promotivnim materijalima i na svojoj internet stranici objavi podatke o organizatoru putovanja u čije ime nastupa, kao i podatke o svojim ovlaštenjima, opštim uslovima putovanja, pravima i obavezama agencije i pravima i obavezama korisnika usluga.

(5) Informacije iz st. 1 i 2 ovog člana pružaju se na jasan, razumljiv i lako uočljiv način na crnogorskom jeziku ili jeziku u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i engleskom jeziku na jasan i razumljiv način.

(6) Informacije iz stava 4 ovog člana mogu se pružati u pisanoj formi, putem internet stranice, putem linka ili telefonom.

(7) Informacije iz stava 1 ovog člana čine sastavni dio ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ne smiju se mijenjati, osim ako se ugovorne strane drugačije ne dogovore.

(8) Ako organizator paket-aranžmana ili pružalac turističke, odnosno ugostiteljske usluge, koji omogućava povezani putni aranžman, pruži neistinite informacije ili dovede putnika u zabludu, ne oslobađa se obaveza utvrđenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu ili ugovorom o povezanom putnom aranžmanu.

(9) Ako organizator putovanja, odnosno posrednik nijesu prije zaključivanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu informisali putnika o dodatnim naknadama, taksama ili ostalim troškovima, putnik nije dužan da snosi troškove naknada, taksi i drugih troškova.

(10) Putnik ne može da se odrekne prava koja ima na osnovu ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ugovora o povezanom putnom aranžmanu.

Obaveza putnika

Član 28

Putnik je dužan da na zahtjev organizatora putovanja blagovremeno dostavi podatke potrebne za organizovanje putovanja (za pribavljanje karata, rezervaciju smještaj i drugo), kao i isprave potrebne za prelazak preko granice.

Potvrda ugovora o putovanju u paket-aranžmanu

Član 29

(1) Organizator putovanja, odnosno posrednik ili drugi pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga prilikom zaključivanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu dužan je da putniku izda potvrdu ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

(2) Potvrda ugovora o putovanju u paket-aranžmanu treba da sadrži: mjesto i datum izdavanja, oznaku i adresu organizatora putovanja, ime putnika, mjesto i datum početka i okončanja putovanja, datume boravka, podatke o prevozu, informacije o smještaju kao i drugim uslugama koje su obuhvaćene ukupnom cijenom, najmanji broj potrebnih putnika, ukupnu cijenu za usluge predviđene ugovorom i uslove pod kojima putnik može tražiti raskid ugovora.

(3) Ako je prije izdavanja potvrde ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, putniku uručen program putovanja koji sadrže podatke iz stava 2 ovog člana, u potvrdi ugovora o putovanju u paket-aranžmanu može se navesti da se ti podaci nalaze u programu putovanja.

(4) Organizator putovanja odgovara za štetu koju putnik pretrpi zbog netačnih podataka u potvrdi ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ili neizdavanja potvrde ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

Ugovor o putovanju u paket-aranžmanu

Član 30

(1) Ugovor o paket-aranžmanu zaključuje se u pisanoj formi.

(2) Ako organizator putovanja, odnosno posrednik ili drugi pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga obavljaju prodaju ili nude na prodaju paket-aranžmane na području Crne Gore, ugovor o putovanju u paket-aranžmanu mora da bude sačinjen na crnogorskom jeziku ili jeziku u službenoj upotrebi u Crnoj Gori, a može biti istovremeno sačinjen i na drugom putniku jasnom i razumljivom jeziku.

(3) Ugovor o paket-aranžmanu mora da sadrži informacije iz člana 27 stav 2 ovog zakona kao i:

- 1) podatke o posebnim zahtjevima putnika koje je organizator putovanja prihvatio;
- 2) podatak da je organizator putovanja:
 - odgovoran za pravilno izvršavanje svih usluga putovanja utvrđenih ugovorom;
 - dužan da pruži pomoć ako se putnik nađe u poteškoćama u skladu sa članom 46 ovog zakona;
- 3) naziv društva za osiguranje ili poslovne banke kod kojih je obezbijeđeno jemstvo, podatke za kontakt uključujući adresu, grad, državu, email, broj telefona, identifikacioni broj, broj izdatog jemstva (broj polise osiguranja ili bankarske garancije) i druge podatke potrebne za aktiviranje jemstva;
- 4) ime, adresu, broj telefona, identifikacioni broj, email i broj telefaksa predstavnika organizatora putovanja ili drugog kontakt lica ili službe koja omogućava putniku da stupi u kontakt sa organizatorom kako bi zatražio pomoć ako se nađe u poteškoćama ili kako bi prijavio svaku neusklađenost koju utvrdi prilikom izvršenja paket-aranžmana;
- 5) informaciju da putnik može organizatoru putovanja da prijavi svaku neusklađenost koju utvrdi tokom izvršavanja usluge putovanja utvrđene ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu;
- 6) podatke o direktnom kontaktu sa maloljetnikom ili licem odgovornim za maloljetnika u mjestu boravka maloljetnika, ako maloljetnik bez pratnje roditelja ili drugog ovlašćenog lica putuje na osnovu ugovora o putovanju u paket-aranžmanu koji uključuje smještaj;
- 7) informaciju o načinu rješavanja prigovora i sporova u odnosu na ugovor;
- 8) informaciju o načinu prenošenja ugovora na drugog putnika.

(4) Pružalac usluga koje se kupuju putem online rezervisanja dužan je da obavijesti organizatora putovanja o zaključivanju ugovora i da organizatoru putovanja pruži informacije potrebne za sačinjavanje paket-aranžmana.

(5) Kada organizator putovanja ili posrednik primi obavještenje i informacije iz stava 3 ovog člana dužan je da putniku pruži informacije iz člana 27 ovog zakona e-mail-om ili na trajnom nosaču podataka.

(6) Putnik ima pravo da traži primjerak ugovora u štampanoj formi ako je ugovor o putovanju u paket-aranžmanu zaključen u prisustvu ugovornih strana.

(7) Organizator putovanja i po potrebi posrednik, dužni su da putniku dostavljaju informacije iz st. 3 i 4 ovog člana na jasan, razumljiv i lako uočljiv način prije zaključivanja ugovora o paket-aranžmanu.

(8) Organizator putovanja dužan je da prije početka paket-aranžmana dostavi putniku karte, informacije o vremenima polaska, vremenima usputnog zaustavljanja, saobraćajnim vezama i vremenu dolaska.

Prenos ugovora o putovanju u paket-aranžmanu na drugog putnika

Član 31

(1) Putnik može da prenese ugovor o putovanju u paket-aranžmanu na drugo lice prije početka paket-aranžmana, pod uslovom da to lice ispunjava uslove za putovanje utvrđene ugovorom, o čemu obavještava organizatora putovanja najkasnije sedam dana prije početka putovanja.

(2) Lice koje prenosi i lice na koje se prenosi ugovor o putovanju u paket-aranžmanu solidarno su odgovorni za plaćanje troškova koji nastaju prenosom ugovora.

(3) Organizator putovanja dužan je da obavijesti lice koje prenosi ugovor o putovanju u paket-aranžmanu o stvarnim troškovima prenosa ugovora, koji ne smiju da pređu stvarni trošak organizatora putovanja koji je nastao prenosom ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i da dostavi dokaze o svim troškovima prenosa ugovora.

Izmjena ugovorene cijene paket-aranžmana

Član 32

(1) Nakon zaključivanja ugovora o paket-aranžmanu, organizator putovanja može da poveća ugovorenu cijenu samo ako je ugovorom utvrđena mogućnost povećanja cijene i pravo putnika na sniženje cijene, pod uslovom da je ugovorom utvrđen način izračunavanja korekcija cijene i ako je povećanje cijene posljedica promjene:

- cijene prevoza putnika koje proizilaze iz troškova goriva ili drugih izvora energije;
- visine poreza ili naknada za usluge putovanja obuhvaćene ugovorom koje određuju treća lica koja nijesu direktno uključena u izvršavanje paket-aranžmana, uključujući takse, odnosno naknade za slijetanje, ukrcaj ili iskrcaj u lukama i vazдушnim lukama; ili
- deviznih kurseva koji su relevantni za paket-aranžman.

(2) Ako povećanje cijene iz stava 1 ovog člana prelazi 8% ugovorene cijene paket-aranžmana, organizator putovanja ne može jednostrano da izmijeni cijenu.

(3) Povećanje cijene, bez obzira na iznos, moguće je samo ako organizator putovanja na trajnom nosaču podataka i najkasnije 20 dana prije početka paket-aranžmana o povećanju cijene na jasan i razumljiv način obavijesti putnika, uz obrazloženje tog povećanja sa obračunom.

(4) Ako su promjene iz stava 1 ovog člana uzrokovale sniženje cijene, organizator putovanja dužan je da putniku vrati razliku u cijeni.

(5) U slučaju sniženja cijene, organizator putovanja ima pravo da iznos razlike iz stava 4 ovog člana umanjí za stvarno nastale administrativne troškove, o čemu je na zahtjev putnika dužan da pruži dokaze o nastalim troškovima.

Izmjena ostalih uslova ugovora o putovanju u paket-aranžmanu

Član 33

(1) Prije početka paket-aranžmana, organizator putovanja ne može jednostrano da izmijeni uslove ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, osim ako je to pravo utvrđeno ugovorom i ako je izmjena neznatna, pod uslovom da email-om ili na trajnom nosaču podataka obavijesti putnika o izmjeni.

(2) Ako organizator putovanja prije početka paket-aranžmana znatno izmijeni informacije o putovanju iz člana 27 stav 2 ovog zakona ili ne može da ispuni posebne zahtjeve putnika koje je prihvatio iz člana 30 stav 3 tačka 1 ovog zakona ili predloži povećanje cijene paket-aranžmana za više od 8%, putnik može da:

- prihvati predloženu izmjenú; ili
- raskine ugovor bez plaćanja naknade za raskid ugovora.

(3) Ako putnik raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu u skladu sa stavom 2 ovog člana, može da prihvati zamjenski paket-aranžman, po mogućnosti jednakog ili višeg kvaliteta, koji organizator putovanja ponudi.

(4) Organizator putovanja dužan je da bez odlaganja obavijesti putnika:

- o izmjeni cijene iz stava 2 ovog člana i uticaju na cijenu paket-aranžmana;
- o roku u kojem je putnik dužan da obavijesti organizatora putovanja da li prihvata predloženu izmjenú ili raskida ugovor;
- da ako ne odgovori u ostavljenom roku nastupa posljedica raskida ugovora; i
- o ponuđenom zamjenskom paket-aranžmanu i njegovoj cijeni.

(5) Povećanje cijene paket - aranžmana ne može se vršiti 20 dana prije početka putovanja, a druge izmjene uslova ugovora ne mogu se vršiti nakon početka putovanja.

(6) Ako putnik u roku iz stava 4 alineja 2 ovog člana ne obavijesti organizatora, ugovor se smatra raskinutim.

(7) Ako je zamjenski paket-aranžman iz stava 3 ovog člana nižeg kvaliteta ili cijene, putnik ima pravo na srazmjerno sniženje cijene.

(8) Ako putnik raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu i ne prihvati zamjenski paket-aranžman, organizator putovanja dužan je da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 14 dana od dana raskida ugovora, vrati putniku uplaćena sredstva i da mu nadoknadi štetu u skladu sa ovim zakonom.

Pravo putnika na raskid ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i pravo odustajanja prije početka paket-aranžmana

Član 34

(1) Putnik može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu u bilo kojem trenutku prije početka paket-aranžmana.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana organizator putovanja gubi pravo na ugovorenu cijenu paket-aranžmana, a može od putnika zahtijevati naknadu troškova koje može opravdati.

(3) Ako ugovorne strane nijesu ugovorom utvrdile naknadu za raskid ugovora, naknade za raskid ugovora utvrđuju se u određenom procentu ugovorene cijene paket-aranžmana koji se određuje srazmjerno vremenu preostalom do početka putovanja, iznosu uštede troškova organizatora putovanja i prihoda od pružanja usluga putovanja drugom putniku.

(4) Na zahtjev putnika organizator putovanja dužan je da obrazloži iznos naknade za raskid ugovora iz stava 3 ovog člana.

(5) Putnik može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana bez plaćanja bilo kakve naknade za raskid ugovora u slučaju vanrednih okolnosti koje se nijesu mogle izbjeći, a koje su nastupile na odredištu ili u njegovoj neposrednoj blizini i koje znatno utiču na ispunjenje paket-aranžmana ili koje znatno utiču na prevoz putnika na odredište.

(6) U slučaju raskida ugovora iz stava 5 ovog člana putnik ima pravo na povraćaj svih plaćanja izvršenih za paket-aranžman i nema pravo na naknadu štete.

(7) Organizator putovanja dužan je da putniku vrati uplaćene iznose za paket-aranžman umanjene za naknadu za raskid ugovora najkasnije u roku od 14 dana od dana raskida ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

(8) Ako putnik odustane od ugovora nakon početka putovanja, a razlog za to nijesu okolnosti iz stava 6 ovog člana, organizator putovanja ima pravo na puni iznos ugovorene cijene putovanja.

Pravo organizatora na raskid ugovora o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana

Član 35

(1) Organizator putovanja može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana i putniku u cjelosti vrati uplaćena sredstva za paket-aranžman, bez obaveze naknade štete putniku, ako je broj lica koja su prijavljena za paket-aranžman manji od broja navedenog u ugovoru i ako organizator obavijesti putnika o raskidu ugovora u roku utvrđenom u ugovoru, ali ne kasnije od:

- 20 dana prije početka paket-aranžmana za putovanja koja traju više od šest dana;
- sedam dana prije početka paket-aranžmana za putovanja koja traju između dva i šest dana;
- 48 sati prije početka paket-aranžmana za putovanja koja traju manje od dva dana.

(2) Organizator putovanja može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana i putniku u cjelosti vrati uplaćena sredstva za paket-aranžman, bez obaveze naknade štete putniku, ako organizatora u izvršenju ugovora spriječe vanredne okolnosti koje se nijesu mogle izbjeći i ako putnika o raskidu ugovora obavijesti bez odlaganja, prije početka paket-aranžmana.

(3) U slučaju raskida ugovora iz st. 1 i 2 ovog člana, organizator putovanja dužan je da u roku od 14 dana od dana raskida ugovora o putovanju u paket-aranžmanu vrati putniku uplaćeni iznos za paket-aranžman.

(4) Ako je organizator putovanja odustao od ugovora o putovanju u paket-aranžmanu za vrijeme njegovog izvršenja, ima pravo na naknadu za ostvarene ugovorene usluge i dužan je da preduzme sve mjere za zaštitu interesa putnika.

Odgovornost za izvršenje paket-aranžmana

Član 36

Za izvršenje usluga putovanja utvrđenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu odgovoran je organizator, bez obzira da li te usluge vrši sam ili sa drugim pružaocima usluga putovanja.

Ispravljanje neusklađenosti u izvršenju usluga putovanja utvrđenih paket-aranžmanom

Član 37

(1) Putnik je dužan da, bez odlaganja, obavijesti organizatora putovanja o svakoj neusklađenosti usluga putovanja koje su utvrđene ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu.

(2) Ako neka od usluga putovanja nije izvršena u skladu sa ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, organizator putovanja na zahtjev putnika, dužan je da ispravi tu neusklađenost usluga, osim ako to nije moguće ili ako bi otklanjanje neusklađenosti prouzrokovalo nesrazmjerne troškove uzimajući u obzir srazmjeru neusklađenosti i vrijednosti usluga putovanja na koje neusklađenost utiče.

(3) Ako organizator putovanja ne ispravi neusklađenost usluga, putnik ima pravo na sniženje cijene i naknadu štete u skladu sa ovim zakonom.

(4) Ako organizator putovanja ne ispravi neusklađenost usluga koju je dužan da ispravi u roku koji je odredio putnik, putnik može sam da ispravi neusklađenost usluga i da zahtijeva naknadu troškova.

Prava putnika i obaveze organizatora u slučaju nemogućnosti izvršenja dijela usluga putovanja

Član 38

(1) Ako određeni dio usluga putovanja nije moguće izvršiti u skladu sa ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, organizator putovanja je dužan da ponudi putniku odgovarajuće alternativne aranžmane, po mogućnosti istog ili većeg kvaliteta od aranžmana utvrđenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, bez dodatnih troškova za putnika i u slučaju kada putniku nije omogućen povratak u mjesto polaska u skladu sa ugovorom.

(2) Ako organizator putovanja predloži alternativni putni aranžman nižeg kvaliteta od aranžmana utvrđenog ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, organizator putovanja dužan je putniku da snizi cijenu putovanja.

(3) Putnik može da odbije predložene alternativne putne aranžmane samo ako nijesu istog ili većeg kvaliteta sa aranžmanima utvrđenim u ugovoru o putovanju u paket-aranžmanu ili ako je sniženje cijene neodgovarajuće.

(4) Ako neusklađenost znatno utiče na izvršenje paket-aranžmana i ako organizator putovanja nije ispravio neusklađenost u roku koji je odredio putnik, putnik može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu bez plaćanja naknade za raskid i da zahtijeva sniženje cijene ili naknadu štete u skladu sa ovim zakonom.

(5) Ako organizator putovanja nije u mogućnosti da obezbijedi alternativni aranžman ili ako putnik odbije predložene alternativne aranžmane u slučajevima iz stava 3 ovog člana, putnik ima pravo na sniženje cijene, odnosno nadoknadu štete u skladu sa ovim zakonom, bez raskidanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

(6) Ako paket-aranžman uključuje prevoz putnika, organizator putovanja dužan je da u slučaju iz st. 4 i 5 ovog člana obezbijedi bez odlaganja repatrijaciju putnika odgovarajućim prevozom, bez dodatnih troškova za putnika.

Troškovi nužnog smještaja

Član 39

Kada zbog vanrednih okolnosti koje se nijesu mogle izbjeći organizator putovanja nije u mogućnosti da obezbijedi povratak putnika u skladu sa ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, dužan je da snosi troškove nužnog smještaja najviše do tri noćenja po putniku, po mogućnosti u smještaju iste kategorije.

Sniženje cijene

Član 40

(1) Putnik ima pravo na odgovarajuće sniženje cijene za svaki period tokom kojeg je postojala neusklađenost u vezi sa ugovorenim putovanjem u paket-aranžmanu pod uslovom da je blagovremeno i uredno po završetku putovanja podnio zahtjev organizatoru putovanja, osim ako organizator putovanja dokaže da je neusklađenost prouzrokovao putnik.

(2) Zahtjev za sniženje cijene ne utiče na pravo putnika da zahtijeva naknadu štete.

Naknada štete

Član 41

(1) Putnik ima pravo, pored sniženja cijene ili raskida ugovora, da zahtijeva od organizatora putovanja naknadu štete koju pretrpi kao rezultat neusklađenosti, a organizator putovanja dužan je da putniku nadoknadi tu štetu bez odlaganja.

(2) Organizator putovanja oslobađa se od odgovornosti za štetu ako dokaže da je:

- neusklađenost prouzrokovao putnik;
- neusklađenost prouzrokovalo treće lice koje nije povezano sa pružanjem usluga putovanja utvrđenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu i da je nepredvidiva ili neizbježna; ili
- do neusklađenosti došlo zbog vanrednih okolnosti.

Ograničenje i isključenje odgovornosti organizatora putovanja

Član 42

(1) Odredbe ugovora o putovanju u paket-aranžmanu kojima se ograničava ili isključuje odgovornost organizatora putovanja za štetu ništave su.

(2) Ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu može se ograničiti iznos naknade štete za štete koje nijesu posljedica tjelesne povrede ili za štete koje organizator putovanja nije prouzrokovao namjerno ili nepažnjom na iznos koji nije manji od trostruke ukupne cijene paket-aranžmana.

(3) Ako je organizator štetu prouzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom, ne primjenjuje se ograničenje iznosa naknade iz stava 2 ovog člana.

Pravo putnika na naknadu štete

Član 43

Putnik ima pravo da podnese zahtjev za naknadu štete, odnosno sniženje cijene u skladu sa ovim zakonom i zakonima kojima se uređuju prava putnika u vazdušnom, željezničkom, pomorskom i drumskom saobraćaju.

Zastarjelost

Član 44

(1) Pravo putnika da zahtijeva sniženje cijene u skladu sa ovim zakonom zastarijeva u roku od jedne godine.

(2) Zastarjelost počinje da teče prvog dana poslije dana na koji bi paket-aranžman prema ugovoru trebalo da se završi.

Prigovori i zahtjevi u vezi sa ispunjenjem paket-aranžmana

Član 45

(1) Prigovore i zahtjeve u vezi sa ispunjenjem paket-aranžmana putnik dostavlja organizatoru putovanja.

(2) Prigovore iz stava 1 ovog člana, putnik može da uputi direktno posredniku kod kojeg je kupio paket-aranžman, a posrednik je dužan da ih bez odlaganja dostavi organizatoru putovanja.

(3) Dan prijema prigovora i zahtjeva od strane posrednika smatra se danom prijema od strane organizatora putovanja.

(4)

Obaveza pružanja pomoći

Član 46

(1) Organizator putovanja dužan je da putniku u poteškoćama bez odlaganja pruži odgovarajuću pomoć, a naročito:

- pružanje informacija o zdravstvenim službama, lokalnim organima i konzularnoj pomoći; i
- pružanje pomoći pri uspostavljanju komunikacije i pronalaženju alternativnih putnih aranžmana.

(2) Ako je putnik poteškoću prouzrokovao namjerno ili nepažnjom, organizator putovanja može za pruženu pomoć da traži naknadu stvarnih troškova.

Obaveza ponude dodatnih osiguranja

Član 47

Turistička agencija - organizator putovanja dužna je da prije zaključivanja ugovora o putovanju ponudi putniku osiguranja: od rizika nastanka nesrećnog slučaja, bolesti na putovanju, oštećenja i gubitka prtljaga, za slučaj otkaza putovanja, kao i osiguranje kojim se obezbjeđuju troškovi pomoći i povratka putnika u mjesto polazišta u slučaju nesreće ili bolesti i u potpunosti informiše o bitnim elementima ovih osiguranja i o uslovima za zaključivanje ugovora.

Informacije o povezanim putnim aranžmanima

Član 48

(1) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji pruža povezane putne aranžmane, dužan je da putniku prije zaključivanja ugovora pruži sljedeće informacije:

- da putnik ne može iskoristiti prava koja se primjenjuju isključivo na paket-aranžmane i da je svaki pružalac usluga povezanog putnog aranžmana odgovoran za pravilno izvršenje svojih usluga u skladu sa ugovorom; i
- da putnik ima pravo na zaštitu u slučaju insolventnosti u skladu sa članom 49 ovog zakona.

(2) Ako pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji omogućava povezane putne aranžmane ne obezbijedi zaštitu iz člana 49 ovog zakona u odnosu na usluge putovanja utvrđene povezanim putnim aranžmanom, primjenjuju se odredbe člana 31 i čl. 34 do 39 ovog zakona.

(3) Ako je zaključen ugovor za povezani paket-aranžman između putnika i drugog pružaoca turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji ne omogućava povezani putni aranžman, drugi pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga dužan je da obavijesti pružaoca turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji omogućava povezani putni aranžman o zaključenom ugovoru.

(4) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji omogućava povezane putne aranžmane dužan je da pruža informacije iz stava 1 ovog člana putniku na obrascu koji propisuje Ministarstvo.

Zaštita u slučaju insolventnosti za povezane putne aranžmane

Član 49

(1) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji pruža povezane putne aranžmane, dužan je da obezbijedi jamstvo za vraćanje svih uplaćenih sredstava koje je primio od putnika, ako usluga putovanja koja je dio povezanog putnog aranžmana nije izvršena zbog njegove insolventnosti, a u slučaju da pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga vrši prevoz putnika, jamstvo mora da uključuje i repatrijaciju putnika.

(2) Na pružaoca turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga iz stava 1 ovog člana primjenjuju se odredbe čl. 22 do 24 i člana 47 ovog zakona.

Odgovornost za greške prilikom rezervacije

Član 50

(1) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga odgovoran je za greške do kojih je došlo zbog tehničkih kvarova na sistemu rezervacija, ako organizuje rezervisanje paket-aranžmana ili usluga putovanja koje su dio povezanog putnog aranžmana.

(2) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga nije odgovoran za greške prilikom rezervacije koje pričinu putnik ili koje su prouzrokovane vanrednim okolnostima.

Pravo na regresnu naknadu

Član 51

Organizator putovanja ili posrednik koji je isplatio naknadu štete, odobrio sniženje cijene ili ispunio drugu obavezu u skladu sa ovim zakonom, ima pravo na naknadu štete od lica koje je doprinijelo nastanku štete iz koje je proizašla obaveza naknade štete, sniženja cijene ili druga obaveza.

Turistički vodič

Član 52

(1) Turistički vodič je fizičko lice koje po unaprijed utvrđenom programu, pruža turistima usluge obilazaka, pokazivanja i stručnog objašnjavanja: prirodnih ljepota i rijetкости, kulturno-istorijskih spomenika, umjetničkih djela, etnografskih i drugih znamenitosti, istorijskih događaja i legendi o tim događajima i ličnostima, privrednih i političkih događaja i dešavanja, kao i pojedinih mjesta i područja.

(2) Lice iz stava 1 ovog člana može pružati usluge turističkog vodiča, ako je upisano u CRPS kao preduzetnik ili ako je radno ili po drugom pravnom osnovu angažovano od strane turističke agencije koja ima licencu u skladu sa ovim zakonom.

(3) Poslove iz stava 1 ovog člana, može da obavlja samo turistički vodič koji ima legitimaciju turističkog vodiča.

(4) Poslove turističkog vodiča može da obavlja i strano fizičko lice koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(5) Turistički vodič prilikom pružanja usluga mora da ima vidno istaknutu legitimaciju turističkog vodiča, kao i oznaku turističke agencije i dokaz o angažovanju u svojstvu turističkog vodiča.

Uslovi i postupak izdavanja legitimacije turističkog vodiča

Član 53

(1) Usluge turističkog vodiča može da pruža lice kojem je izdata legitimacija turističkog vodiča.

(2) Uslovi za izdavanje legitimacije turističkog vodiča su da:

- posjeduje sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog vodiča;
- ima aktivno znanje jednog ili više stranih jezika, najmanje B2 nivoa sa CEF Skale.

(3) Legitimaciju turističkog vodiča izdaje Ministarstvo na osnovu podnijetog zahtjeva.

(4) Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana podnosi se sljedeća dokumentacija:

- sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog vodiča, u skladu sa zakonom;
- dokaz o poznavanju jezika na kojem će pružati usluge turističkog vodiča.

(5) Usluge turističkog vodiča može pružati i strani državljanin kojem je odobren privremeni ili stalni boravak.

(6) Strani državljanin sa privremenim ili stalnim boravkom u Crnoj Gori, pored uslova iz stava 2 ovog člana, mora posjedovati i dokaz o poznavanju crnogorskog jezika ili jednog od jezika koji su u službenoj upotrebi u Crnoj Gori.

(7) Podatke o izdatim legitimacijama turističkog vodiča Ministarstvo upisuje u Centralni turistički registar.

(8) Obrazac legitimacije turističkog vodiča propisuje Ministarstvo.

Ukidanje legitimacije

Član 54

(1) Legitimacija se ukida rješenjem:

- na zahtjev imaoća legitimacije turističkog vodiča;
 - ako se utvrdi da je turistička legitimacija izdata na osnovu neistinitih podataka u ispravama;
 - ako se utvrdi da turistički vodič ne pruža usluge u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Rješenje iz stava 1 ovog člana upisuje se u Centralni turistički registar.

Evidencija vodiča

Član 55

- (1) Turistička agencija dužna je da vodi evidenciju o angažovanim turističkim vodičima.
- (2) Evidencija iz stava 1 ovog člana sadrži podatke:
- o turističkom vodiču, sa podacima o ličnim ili putnim ispravama koje posjeduje;
 - iz legitimacije turističkog vodiča (broj i datum izdavanja i jeziku na kojem se pružaju usluge);
 - o vremenu, odnosno periodu angažovanja i
 - o nazivu turističkog lokaliteta na kojem je turistički vodič angažovan.

Turistički pratilac

Član 56

- (1) Turistički pratilac je lice koje prati turističku grupu i obavlja operativno-tehničke poslove od početka putovanja do odredišta i nazad.
- (2) Angažovanje turističkog pratioca obavezno je u realizaciji paket-aranžmana ili izleta za praćenje turističkih grupa od najmanje 15 putnika.
- (3) Usluge iz stava 1 ovog člana može da vrši lice koje je turistička agencija odredila i ovlastila kao turističkog pratioca turističke grupe.
- (4) Za turističkog pratioca može se odrediti i ovlastiti lice koje ima završen najmanje četvrti nivo kvalifikacija podnivo IV-1 nacionalnog okvira kvalifikacija.
- (5) Turističkim pratiocem smatra se i strani državljanin koji prati organizovanu grupu stranog organizatora, za putovanja koja su započela u stranoj državi i završavaju se povratkom u stranu državu.
- (6) Turistički pratilac prilikom pružanja usluga, mora da ima pisano ovlašćenje turističke agencije kojim je određen za turističkog pratioca turističke grupe.

Turistički animator

Član 57

- (1) Turistički animator je fizičko lice koje planira i realizuje zabavne, kulturne, sportsko-rekreativne i druge programe kojima organizuje slobodno vrijeme turista.
- (2) Usluge turističkog animatora u turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti su planiranje i organizovanje programa zabavnog, kulturnog, rekreativnog i drugog sadržaja tokom boravka turista.
- (3) Usluge iz stava 2 ovog člana može da pruža lice koje ima sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog animatora i ima aktivno znanje stranog jezika, odnosno jezika na kojem se pružaju usluge.
- (4) Usluge animatora može da pruža strani državljanin sa privremenim ili stalnim boravkom, ako ima i dokaz o poznavanju crnogorskog jezika ili jednog od jezika u službenoj upotrebi u Crnoj Gori.
- (5) Turistički animator može da pruža usluge samo po osnovu radnog ili angažovanja po drugom pravnom osnovu od strane privrednog subjekta kome je odobreno obavljanje turističke, odnosno ugostiteljske djelatnosti.
- (6) Turistički animator prilikom pružanja usluga, mora da ima dokaz o radnom ili angažovanju po drugom osnovu.

Turistički zastupnik

Član 58

- (1) Turistički zastupnik je turistička agencija koja na osnovu zaključenog ugovora zastupa domaću ili stranu turističku agenciju u odredištima putovanja.
- (2) U slučaju iz stava 1 ovog člana korisnik usluga mora da bude obaviješten o bitnim podacima turističkog zastupnika, o njegovim ovlašćenjima, obavezama i odgovornostima.
- (3) Ugovor o zastupanju turistički zastupnik dužan je da dostavi Ministarstvu u roku od osam dana od dana zaključivanja ugovora o zastupanju.
- (4) Turistički zastupnik koji zastupa turističku agenciju iz države sa kojom postoji bilateralni sporazum o pojednostavljenju turističkih putovanja, dužan je da uz ugovor dostavi i drugu dokumentaciju, na zahtjev Ministarstva.
- (5) Podatke o ugovoru o zastupanju Ministarstvo upisuje u Centralni turistički registar.
- (6) Vrstu i način dostavljanja dokumentacije iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obaveze turističkog zastupnika

Član 59

Turistički zastupnik u izvršenju ugovora o zastupanju, dužan je da vodi računa o pravima i interesima putnika, kao i turističke agencije - organizatora i da ih obavještava o svim sprovedenim aktivnostima iz programa putovanja i dodatnih usluga.

III. TURISTIČKE USLUGE NA KUPALIŠTIMA

Kupališta i način pružanja turističkih usluga

Član 60

(1) Kupališta na moru, rijekama i jezerima na kojima se pružaju turističke usluge moraju da ispunjavaju uslove u pogledu uredenosti i opremljenosti u skladu sa zakonom.

(2) Uređena kupališta su posebno označene plaže ili djelovi plaža uz obalu mora, jezera i rijeka, kao i prostor u okviru otvorenih ili zatvorenih bazena, sa odgovarajućom opremom i sadržajima radi pružanja usluga korisnicima.

(3) Na uređenim kupalištima pružaju se usluge iznajmljivanja: plažnog mobilijara (suncobrana, ležaljki), skutera na vodi, sandolina, pedalina, jedrilica, čamaca, dasaka za jedrenje, opreme za skijanje na vodi, ronilačke i ribolovne opreme, kao i usluge obuke skijanja na vodi, ronjenja i jedrenja, u skladu sa zakonom.

(4) Uslove u pogledu uredenosti i opremljenosti kupališta propisuje Ministarstvo.

Uslovi za izdavanje odobrenja za pružanje usluga na uređenim kupalištima

Član 61

(1) Usluge na uređenim kupalištima mogu da pružaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici na osnovu odobrenja koje izdaje nadležni organ lokalne uprave.

(2) Odobrenje za pružanje usluga na uređenim kupalištima izdaje se na zahtjev lica iz stava 1 ovog člana, ako:

- su upisani u CRPS;
- imaju dokaz o zakupu, odnosno pravu korišćenja kupališta; i
- imaju dokaz o osiguranju korisnika usluga za slučaj nezgoda na kupalištu.

(3) Podaci iz odobrenja iz stava 1 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Zabrane na uređenim kupalištima

Član 62

(1) Na uređenim kupalištima zabranjeno je:

- 1) naplaćivanje ulaza;
- 2) uslovljavanje obaveznog korišćenja plažnog mobilijara;
- 3) izdavanje skutera i drugih plovnih objekata na motorni pogon, osim na za to posebno određenim mjestima;
- 4) držanje skutera i drugih plovnih objekata na motorni pogon na plaži;
- 5) kretanje plovila na motorni i mehanički pogon u pripadajućem akvatorijumu kupališta;
- 6) prisustvo domaćih životinja i kućnih ljubimaca, osim na za to predviđenim lokacijama;
- 7) kretanje i parkiranje vozila;
- 8) ograničavanje pristupa.

(2) Pristup plažama za posebne namjene može se ograničiti ako je to predviđeno posebnim propisom.

IV. TURISTIČKE USLUGE NA PLOVNIM OBJEKTIMA U NAUČIČKOM TURIZMU

Usluge u nautičkom turizmu

Član 63

(1) Usluge u nautičkom turizmu su usluge koje se pružaju turistima-nautičarima radi odmora, rekreacije i boravka na plovnim objektima (čamac, brod, jahta) na moru, jezerima i rijekama, odnosno lukama nautičkog turizma-marinama i drugim prihvatnim objektima na obali, kao i usluge iznajmljivanja plovnih objekata sa posadom ili bez posade, sa pružanjem ili bez pružanja ugostiteljskih usluga - smještaja, pripremanja i usluživanje hrane, pića i napitaka radi izletničkih tura ili u toku boravka turista - nautičara na plovilu.

(2) Usluge iz stava 1 ovog člana korisnicima mogu da se pružaju neposrednom pogodbom na plovnom objektu, posredstvom turističke agencije ili na organizovanim mjestima određenim od nadležnog organa lokalne uprave, odnosno privrednog subjekta koji upravlja lukama.

Prijava i rješenje za pružanje usluga u nautičkom turizmu

Član 64

(1) Turističke usluge u nautičkom turizmu može da pruža privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik, koji je upisan u Centralni turistički registar.

(2) Lice iz stava 1 ovog člana podnosi prijavu nadležnom organu lokalne uprave za upis u Centralni turistički registar.

(3) Prijava iz stava 2 ovog člana sadrži:

- naziv organa kojem se podnosi prijava;
- broj i datum rješenja o upisu u CRPS za obavljanje djelatnosti pružanja usluga u nautičkom turizmu;
- mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga u nautičkom turizmu;
- vrstu usluge u nautičkom turizmu;
- mjesto i datum podnošenja prijave; i
- potpis i pečat podnosioca prijave.

(4) Podnosilac prijave dužan je da uz prijavu iz stava 3 ovog člana dostavi:

- dokaz da je plovilo upisano u upisnik brodova, jahti i čamaca u Crnoj Gori;
- ugovor o pravu korišćenja operativne infrastrukture - vez;
- dokaz o osiguranju korisnika usluga od posljedica nesrećnog slučaja.

(5) Dokaz o upisu u CRPS nadležni organ lokalne uprave pribavlja po službenoj dužnosti.

(6) Upis u Centralni turistički registar vrši nadležni organ lokalne uprave rješenjem.

(7) Turističke usluge iz stava 1 ovog člana mogu se obavljati od dana upisa u Centralni turistički registar.

Obaveze pružaoca usluga u nautičkom turizmu

Član 65

Pružalac usluga u nautičkom turizmu dužan je da u plovnom objektu:

- 1) ima rješenje o upisu u Centralni turistički registar;
- 2) istakne cijene usluga koje pruža;
- 3) ima sertifikat o sposobnosti plovila za plovidbu;
- 4) na vidnom mjestu istakne podatke o nazivu, sjedištu i vremenu pružanja usluga;
- 5) vodi evidencije o poslovanju i podatke dostavlja nadležnim organima, u skladu sa posebnim propisima.

V. TURISTIČKE USLUGE KOJE UKLJUČUJU SPORTSKO-REKREATIVNE I AVANTURISTIČKE AKTIVNOSTI

Sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti

Član 66

(1) Turističke usluge koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti su: kretanje u planinskim predjelima (planinarenje), korišćenje kajaka, kanua i sličnih plovila na brzim i mirnim vodama, ronjenje, jedrenje i jedrenje na dasci (windsurfing, kitesurfing), jahanje, skakanje padobranom, prolaz kanjonom (canyoning), skakanje elastičnim konopom (bungee jumping), vožnja žičarom ili na sajli (zip line), penjanje na vještačkim alpinističkim stijenama, stazama sa preprekama na visini na postojećim ili vještačkim stablima, odnosno stubovima, sa različitim nivoima težine u zavisnosti od konfiguracije terena, prostora i od uzrasta i sposobnosti korisnika, uz korišćenje alpinističke i zaštitne opreme (avanturistički park), vožnja motornih sanki i terenskim vozilom nekategorisnim putevima ili van puteva (jeeping off-road vehicles), speleološke aktivnosti i druge aktivnosti koje pružaju stručno osposobljena lica (vodiči, spasioci, instruktori, treneri i druga lica obučena za pružanje pojedinih usluga, koja imaju domaću ili međunarodnu licencu, odnosno sertifikat o osposobljenosti ili obučenosti).

(2) Sredstva i oprema koji se koriste za pružanje usluga iz stava 1 ovog člana moraju da imaju atest, odnosno sertifikat proizvođača ili drugog ovlašćenog subjekta.

(3) Uslove i način pružanja usluga iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Prijava i rješenje za vršenje usluga koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti

Član 67

(1) Turističke usluge iz člana 66 ovog zakona može da pruža privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik, koji je upisan u Centralni turistički registar.

(2) Lice iz stava 1 ovog člana podnosi prijavu nadležnom organu lokalne uprave za upis u Centralni turistički registar.

(3) Prijava iz stava 2 ovog člana sadrži:

- naziv organa kojem se podnosi prijava;
- broj i datum rješenja o upisu u CRPS za obavljanje djelatnosti pružanja usluga iz člana 66 ovog zakona;
- mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
- vrstu usluge;
- mjesto i datum podnošenja prijave i
- potpis i pečat podnosioca prijave.

- (4) Podnosilac je dužan da uz prijavu iz stava 3 ovog člana dostavi:
- dokaz o radnom ili po drugom pravnom osnovu angažovanog stručnog lica, sa dokazom o osposobljenosti ili obučenosti tog lica za sprovođenje određene sportsko-rekreativne ili avanturističke aktivnosti;
 - dokaz o pravu korišćenja prostora i ateste, odnosno sertifikate za sredstva i opremu, koja su neophodna u sprovođenju aktivnosti;
 - dokaz o osiguranju korisnika usluga od posljedica nesrećnog slučaja.
- (5) Dokaz o upisu u CRPS nadležni organ lokalne uprave pribavlja po službenoj dužnosti.
- (6) Upis u Centralni turistički registar vrši nadležni organ lokalne uprave rješenjem.
- (7) Turističke usluge iz člana 66 ovog zakona mogu se obavljati od dana upisa u Centralni turistički registar.

Obaveze pružaoca usluga koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti

Član 68

- (1) Pružalac usluga iz člana 66 ovog zakona, prije otpočinjanja aktivnosti dužan je da:
- na vidnom mjestu istakne obavještenje i usmeno upozori korisnika o svim rizicima tokom odvijanja aktivnosti;
 - za aktivnosti većih rizika obezbijedi pisanu saglasnost korisnika o prihvatanju rizika na sopstvenu odgovornost;
 - licu mlađem od 18 godina ne dozvoli učešće u aktivnostima bez pisane saglasnosti roditelja, odnosno staratelja.
- (2) Stručno lice pružaoca usluga kod sebe mora da ima dokaz o radnom ili angažovanju po drugom pravnom osnovu.

VI. TURISTIČKE USLUGE U ZDRAVSTVENOM TURIZMU

Turističke usluge zdravstvenog turizma

Član 69

- (1) Ugostiteljski objekti mogu pružati usluge u zdravstvenom turizmu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zdravstvena zaštita.
- (2) Ugostiteljski objekti korisnicima svojih usluga iz stava 1 ovog člana mogu pružati i usluge organizovanja prevoza i turističkog transfera kao pojedinačne usluge ili kao organizovano putovanje, bez obaveze osnivanja turističke agencije, ali pod uslovima propisanim za pružanje usluga turističke agencije.
- (3) Ispunjenost uslova za pružanje usluga iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove zdravstva i izdaje rješenje o odobrenju za pružanje usluga u zdravstvenom turizmu.
- (4) Rješenje o odobrenju za pružanje usluga u zdravstvenom turizmu iz stava 3 ovog člana organ državne uprave nadležan za poslove zdravstva dostavlja Ministarstvu, danom izdavanja rješenja.

VII. TURISTIČKA USLUGA IZNAJMLJIVANJA VOZILA

Usluga iznajmljivanja vozila

Član 70

- (1) Usluga iznajmljivanja vozila (rent-a-car) je davanje na privremeno korišćenje putničkog motornog vozila bez vozača, uz nadoknadu na osnovu zaključenog ugovora o iznajmljivanju vozila.
- (2) Ugovor iz stava 1 ovog člana sadrži podatke o korisniku, osposobljenosti korisnika za upravljanje putničkim motornim vozilom, marki, tipu (modelu) i registarskoj oznaci putničkog motornog vozila, kao i podatke o međusobnim pravima i obavezama ugovornih strana.
- (3) Iznajmljenim vozilom može upravljati samo lice navedeno u ugovoru kao korisnik i za vrijeme korišćenja vozila kod sebe mora imati ugovor i saobraćajnu dozvolu izdatu za registrovano vozilo.

Prijava i rješenje za pružanje rent a-car usluga

Član 71

- (1) Usluge iznajmljivanja vozila (rent-a-car) može da pruža privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik na osnovu odobrenja izdatog od organa lokalne uprave nadležnog prema mjestu pružanja usluga.

- (2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se licu koje:
- je registrovano u CRPS za pružanje rent-a-car usluga;
 - ima u svojini ili pravo korišćenja poslovnice, odnosno podružnice, u poslovnom prostoru koji ispunjava uslove iz člana 11 ovog zakona;
 - ima u svojini ili zakupu (lizingu) najmanje pet putničkih motornih vozila registrovanih u Crnoj Gori, koja ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim se uređuje bezbjednost saobraćaja na putevima i zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju.
- (3) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu podnijetog zahtjeva koji sadrži sljedeće podatke:
- naziv i sjedište, odnosno ime, adresu i matični broj podnosioca zahtjeva;
 - naziv i adresu poslovnice, odnosno podružnice;
 - vrstu, model (marku) i registarske oznake vozila;
 - broj saobraćajne dozvole i datum važenja za sva vozila i
 - broj i datum izdavanja polise obaveznog osiguranja sa nazivom i sjedištem osiguravajućeg društva.
- (4) Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana podnose se i dokazi o:
- svojini ili pravu korišćenja poslovnog prostora (poslovnice, odnosno podružnice);
 - svojini ili pravu korišćenja vozila koja su predmet iznajmljivanja i
 - polisi osiguranja u slučaju nezgode u saobraćaju.
- (5) Dokaz o upisu u CRPS po službenoj dužnosti pribavlja nadležni organ lokalne uprave.
- (6) Podaci iz odobrenja iz stava 1 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Iznajmljivanje drugih vozila

Član 72

(1) Usluge iznajmljivanja drugih vozila na motorni pogon ili bez motornog pogona (motocikl, moped, tricikl, četvorotočkaš, skuter, bicikl), mogu da pružaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici na osnovu odobrenja za pružanje tih usluga, koje na njihov zahtjev izdaje nadležni organ lokalne uprave.

(2) Lokaciju za iznajmljivanje vozila iz stava 1 ovog člana, određuje nadležni organ lokalne uprave.

(3) Na postupak izdavanja odobrenja iz stava 1 ovog člana primjenjuje se odredba člana 71 ovog zakona.

VIII. PERIOD PRUŽANJA TURISTIČKIH USLUGA I PRESTANAK OBAVLJANJA DJELATNOSTI

Period pružanja turističkih usluga

Član 73

(1) Turističke usluge mogu da se pružaju tokom cijele godine ili u određenom vremenskom period u toku godine (sezonski) ili povremeno u toku trajanja manifestacija, sajмова i priredbi.

(2) Pružalac turističkih usluga dužan je da o potrebi privremenog obustavljanja pružanja turističkih usluga, pisanim putem obavijesti nadležni organ koji je izdao licencu, odnosno odobrenje za rad, tri dana prije, a najkasnije na dan privremenog obustavljanja pružanja turističkih usluga.

(3) Pružalac usluga koji je privremeno obustavio pružanje turističkih usluga dužan je da o početku ponovnog pružanja tih usluga obavijesti nadležni organ koji je izdao licencu, odnosno odobrenje za rad, na način i u rokovima iz stava 2 ovog člana.

(4) Podaci o privremenoj obustavi pružanja turističkih usluga upisuju se u Centralni turistički registar.

Trajni prestanak obavljanja turističke djelatnosti

Član 74

(1) Pružalac turističkih usluga je dužan da o razlozima trajnog prestanka obavljanja turističke djelatnosti obavijesti pisanim putem nadležni organ koji je izdao licencu, odnosno odobrenje za rad, tri dana prije, a najkasnije na dan trajnog prestanka obavljanja turističke djelatnosti.

(2) U slučaju trajnog prestanka obavljanja turističke djelatnosti nadležni organ donijeće rješenje o oduzimanju licence, odnosno odobrenja za obavljanje turističke djelatnosti.

(3) Podaci o trajnom prestanku obavljanja turističke djelatnosti upisuju se u Centralni turistički registar.

IX. UGOSTITELJSKA DJELATNOST

Obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 75

(1) Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici mogu da obavljaju ugostiteljsku djelatnost na osnovu izdatog odobrenja (u daljem tekstu: ugostitelji).

(2) Ugostiteljske usluge iz člana 3 ovog zakona pružaju se u ugostiteljskom objektu, a mogu da se pružaju i van ugostiteljskog objekta, u skladu sa ovim zakonom.

(3) Ugostitelj može da vrši prevoz za potrebe svojih gostiju, sopstvenim vozilom, u skladu sa zakonom kojim se uređuje prevoz u drumskom saobraćaju.

Ugostiteljski objekat

Član 76

(1) Ugostiteljski objekat je poslovni objekat ili prostorija, koji ispunjava uslove za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u skladu sa ovim zakonom.

(2) Ugostiteljskim objektom smatra se i privremeni objekat postavljen ili izgrađen za ugostiteljsku namjenu u skladu sa posebnim propisima.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, ugostiteljska djelatnost može se obavljati u objektima stambene namjene i to usluge koje se pružaju u domaćinstvu, seoskom domaćinstvu i turističkom apartmanskome bloku i u zajedničkoj prostoriji stambene zgrade, koja predstavlja zasebnu cjelinu, u skladu sa ovim zakonom.

Vrste ugostiteljskih objekata

Član 77

Prema vrstama ugostiteljskih usluga koje se pružaju u objektu, ugostiteljski objekti mogu biti za:

- smještaj, pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka;
- smještaj;
- pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka;
- pripremanje i dostavu hrane, pića i napitaka (catering).

Pružanje ugostiteljskih usluga van ugostiteljskog objekta

Član 78

(1) Van ugostiteljskog objekta može da se vrši isporuka jela u zaštitnoj ambalaži, bezalkoholnih pića, napitaka i poslastica (jednostavne ugostiteljske usluge) na prostoru koje odredi nadležni organ lokalne uprave.

(2) Prilikom pružanja usluga iz stava 1 ovog člana moraju da budu ispunjeni uslovi u pogledu bezbjednosti hrane.

Usluge u pokretnom objektu

Član 79

(1) Pojedine ugostiteljske usluge (pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka) mogu se pružati i u pokretnom ili drugom prikladnom objektu namjenski uređenom i opremljenom za pružanje tih usluga.

(2) Usluge iz stava 1 ovog člana pružaju se na lokaciji koju odobri nadležni organ lokalne uprave.

Poslovanje u objektima

Član 80

(1) Ugostiteljski objekti za pružanje usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, mogu poslovati kao:

- hotel i slični objekti;
- turistički rizort;
- kamp;
- seosko domaćinstvo;
- uzgajališta marikulture;
- ostali objekti za pružanje usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka (gostionica, hostel, etno selo, odmaralište, planinarski dom, lovački dom).

(2) Ugostiteljski objekti za smještaj mogu poslovati kao:

- apartman za iznajmljivanje;
- turistički apartman;
- turistički apartmanski blok (deset i više turističkih apartmana u okviru istog građevinskog objekta, odnosno kompleksa);
- porodična kuća i stan u stambenoj zgradi ili dio kuće i stana (soba) za iznajmljivanje.

(3) Ugostiteljski objekti za pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka, mogu poslovati kao:

- restoran (nacionalni, klasični, specijalizovani i drugi);
- bar, picerija, konoba, objekti brze hrane;
- poslastičarnica, pečenjara, pekara;
- posebni objekti ili prostori koji se koriste na komercijalnoj osnovi za održavanje raznih svečanih skupova (proslave, svadbe).

(4) Ugostiteljski objekti za pripremanje i dostavu hrane, pića i napitaka sa ili bez usluživanja posluju kao catering objekti.

(5) Bliže vrste i modele poslovanja ugostiteljskih objekata iz stava 1 ovog člana, kao i ugostiteljske usluge koje se mogu pružati u pojedinim vrstama ugostiteljskih objekata, odnosno u ugostiteljskim objektima propisuje Ministarstvo.

Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 81

(1) Ugostitelj ne može otpočeti obavljanje ugostiteljske djelatnosti prije izdavanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, odnosno donošenja rješenja o upisu u Centralni turistički registar.

(2) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje Ministarstvo za objekte iz člana 80 stav 1 al. 1 i 2 ovog zakona, za kamp koji ima 16 i više kamp parcela (mjesta) i za objekte iz člana 80 stav 2 al. 3 ovog zakona.

(3) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje organ lokalne uprave za objekte iz člana 80 stav 1 al. 4, 5 i 6, stav 3 al. 1 do 4 i stav 4 ovog zakona.

(4) Za usluge koje se pružaju u kampu koji ima najviše 15 kamp parcela (mjesta) i objektima iz člana 80 stav 2 al. 1, 2 i 4 ovog zakona podnosi se prijava, na osnovu koje nadležni organ lokalne uprave donosi rješenje o upisu u Centralni turistički registar, u roku od osam dana od dana podnijete prijave.

(5) Izuzetno od st. 2 i 3 ovog člana nadležni organ može izdati privremeno odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti na period od godinu dana, sa mogućnošću produženja na isti period, u slučajevima legalizacije bespravnog objekta, odnosno pretvaranja stambenog objekta i zajedničkih djelova stambene zgrade u poslovni, do okončanja tih postupaka.

(6) Ako se zahtjevom traži da se u jednoj vrsti ugostiteljskog objekta istovremeno pružaju i usluge iz druge vrste ugostiteljskog objekta, nadležni organ će to naznačiti u odobrenju.

(7) Podatke o izdatim odobrenjima nadležni organ upisuje u Centralni turistički registar.

Uslovi za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 82

(1) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje se privrednom društvu, drugom pravnom licu i preduzetniku ako:

- je upisan u CRPS za obavljanje ugostiteljske djelatnosti;
- posjeduje odgovarajući poslovni prostor u svojini ili sa pravom korišćenja, koji ispunjava uslove u pogledu prostora i opreme;
- ima zaposleno lice koje vrši poslove poslovođe ugostiteljskog objekta.

(2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu podnijetog zahtjeva.

(3) Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana podnose se i:

- dokaz o svojini ili pravu korišćenja ugostiteljskog objekta;
- ugovor o radu za poslovođu ugostiteljskog objekta.

(4) Dokaz o registraciji u CRPS pribavlja Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave po službenoj dužnosti.

Nepostupanje organa po zahtjevu

Član 83

(1) Ako nadležni organ u propisanom roku ne odluči po uredno podnesenom zahtjevu za izdavanje odobrenja, podnosilac zahtjeva za obavljanje ugostiteljske djelatnosti može istekom tog roka otpočeti sa obavljanjem ugostiteljske djelatnosti.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, podnosilac zahtjeva je dužan da pisanim putem, bez odlaganja obavijesti nadležni organ o danu otpočinjanja obavljanja djelatnosti.

Podnošenje prijave za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 84

(1) Prijavu za obavljanje ugostiteljske djelatnosti nadležnom organu lokalne uprave podnosi privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik, odnosno fizičko lice za ugostiteljske objekte iz člana 80 stav 1 al. 3 i stav 2 al. 1, 2 i 4 ovog zakona.

(2) Prijava iz stava 1 ovog člana sadrži:

- 1) podatke o podnosiocu prijave (naziv i sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu, broj lične karte ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao);
- 2) broj i datum rješenja o upisu u CRPS za obavljanje ugostiteljske djelatnosti;
- 3) mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
- 4) vrstu ugostiteljske usluge, traženu kategoriju i strukturu smještajnih kapaciteta sa ukupnim brojem ležaja;
- 5) mjesto i datum podnošenja prijave; i
- 6) potpis i pečat podnosioca prijave.

(3) Uz prijavu iz stava 1 ovog člana podnosi se:

- 1) dokaz o svojini ili zakupu ili pravu korišćenja ugostiteljskog objekta, odnosno zemljišta za kamp;
- 2) fotokopija lične karte ili putne isprave za stranca ako je podnosilac prijave fizičko lice;
- 3) izjava o ispunjenosti uslova u pogledu prostora, opreme i sredstava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u skladu sa članom 86 ovog zakona;
- 4) popunjen obrazac ček-liste za traženu kategoriju.

(4) Dokaz o registraciji u CRPS pribavlja nadležni organ lokalne uprave po službenoj dužnosti.

Rješenje o upisu u Centralni turistički registar

Član 85

(1) Rješenje o upisu u Centralni turistički registar donosi nadležni organ lokalne uprave na osnovu prijave iz člana 84 ovog zakona u roku od osam dana od dana podnošenja prijave.

(2) Rješenje iz stava 1 ovog člana sadrži:

- 1) naziv i sjedište, matični broj, odnosno ime, adresu i jedinstveni matični broj podnosioca prijave ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao;
- 2) mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
- 3) naziv i vrstu objekta ili ugostiteljske usluge, sa opisom usluge, odnosno djelatnosti i šifrom djelatnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje klasifikacija djelatnosti;
- 4) strukturu smještajnih jedinica sa ukupnim brojem ležaja;
- 5) datum početka obavljanja djelatnosti;
- 6) broj i datum rješenja.

(3) Ako dođe do promjene podataka iz Centralnog turističkog registra, ugostitelj je dužan da o promjeni podataka u pisanoj formi obavijesti nadležni organ, u roku od osam dana od dana nastanka promjene.

(4) Promjene podataka u Centralni turistički registar unosi nadležni organ.

Uslovi za ugostiteljske objekte

Član 86

(1) Objekti, posebni djelovi objekta, prostori i lokacije za pružanje ugostiteljskih usluga iz čl. 78, 79 i 80 ovog zakona moraju da ispunjavaju uslove u pogledu prostora, uređaja i opreme.

(2) Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ koji izdaje odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.

(3) Pored uslova iz stava 1 ovog člana ugostiteljski objekti moraju da ispunjavaju i uslove koji se odnose na bezbjednost hrane, izgradnju objekata, zaštitu i zdravlje na radu, protivpožarnu zaštitu i zaštitu od buke, u skladu sa posebnim propisima i propisima jedinica lokalne samouprave.

(4) Kontrolu ispunjenosti uslova iz stava 3 ovog člana vrši nadležni inspektor.

(5) Uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita od buke

Član 87

(1) Ugostiteljski objekti u kojima se emituje muzika ili izvodi zabavni program mogu da upotrebljavaju elektroakustične i akustične uređaje koji ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim se uređuje zaštita od buke u životnoj sredini.

(2) Elektroakustični uređaji sa kojih se u ugostiteljskim objektima emituje muzika moraju da imaju podatke o zvučnoj snazi i da ispunjavaju propisane tehničke standarde.

(3) Ugostiteljski objekti iz stava 1 ovog člana dužni su da:

- imaju zvučnu izolaciju koja obezbjeđuje da nivo buke van objekta ne prelazi graničnu vrijednost određenu posebnim propisom;
- na uređaju preko kojeg se emituje muzika imaju instaliran limitator jačine zvuka.

(4) Ispunjenost uslova za limitator jačine zvuka iz stava 3 alineja 2 ovog člana provjerava pravno lice akreditovano za mjerenje buke i o tome sačinjava izvještaj koji dostavlja ugostitelju i organu nadležnom za sprovođenje propisa iz oblasti zaštite od buke u životnoj sredini.

Kategorizacija ugostiteljskih objekata

Član 88

(1) U postupku kategorizacije nadležni organ za izdavanje odobrenja na zahtjev ugostitelja utvrđuje ispunjenost uslova za dodjelu kategorije određenom ugostiteljskom objektu, za koje je ovim zakonom propisana obavezna kategorizacija.

(2) U zavisnosti od ispunjenosti uslova ugostiteljskom objektu koji se kategoriše, nadležni organ rješenjem dodjeljuje kategoriju iskazivanjem broja zvjezdica od jedan do pet.

(3) Zahtjev iz stava 1 ovog člana ugostitelj je dužan da podnese najkasnije u roku od pet dana od dana prijema odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.

(4) Ugostiteljski objekat kategoriše se na period od tri godine.

(5) Objekti iz člana 80 stav 1 al. 1, 3 i 4, stav 2 i stav 3 alineja 1 ovog zakona podliježu kategorizaciji.

(6) Obavezi kategorizacije podliježu i objekti u sastavu integralnog hotela i turističkog rizorta, pojedinačno prema vrsti, osim turističke vile.

(7) Podatke iz rješenja o dodjeli kategorije nadležni organ unosi u Centralni turistički registar.

(8) Način kategorizacije i kategorija pojedinog ugostiteljskog objekta određuje se u zavisnosti od vrste, uređenja i održavanja objekta, sadržaja i stanja opreme, vrste i kvaliteta usluga, posebnih standarda i drugih kriterijuma utvrđenih propisom Ministarstva.

Postupak kategorizacije

Član 89

(1) Ispunjenost uslova za dodjelu kategorije određenom ugostiteljskom objektu utvrđuje komisija za kategorizaciju (u daljem tekstu: komisija), na zahtjev ugostitelja.

(2) Komisiju rješenjem obrazuje starješina nadležnog organa i čine je predsjednik i dva člana.

(3) Komisija sprovodi postupak kategorizacije uvidom na licu mjesta, o čemu sačinjava zapisnik i određuje kategoriju ugostiteljskog objekta većinom glasova, nakon čega donosi rješenje o dodijeljenoj kategoriji.

Postupak rekategorizacije

Član 90

(1) Nakon isteka perioda važenja rješenja o dodjeli kategorije za objekte iz člana 80 stav 1 al. 1, 3 i 4, stav 2 i stav 3 alineja 1 ovog zakona Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave vrši ponovnu kategorizaciju (u daljem tekstu: rekategorizacija) ugostiteljskog objekta na zahtjev ugostitelja.

(2) Za ugostiteljske objekte zaključno sa tri zvjezdice, ugostitelj uz zahtjev za rekategorizaciju podnosi izvještaj o ispunjavanju uslova za određenu kategoriju (samokategorizacija) Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave, radi izdavanja rješenja o rekategorizaciji ugostiteljskog objekta.

(3) Zahtjev za rekategorizaciju mora da se podnese najmanje 15 dana prije isteka perioda važenja rješenja o dodjeli kategorije objekta.

(4) Rekategorizacija ugostiteljskih objekata vrši se na način propisan za kategorizaciju ugostiteljskih objekata.

(5) Podaci iz rješenja o rekategorizaciji upisuju se u Centralni turistički registar.

Označavanje i isticanje kategorije

Član 91

(1) Ugostitelj je dužan da na osnovu rješenja o dodjeli kategorije na vidnom mjestu, pored glavnog ulaza u objekat, istakne tablu sa oznakom kategorije (broj zvjezdica) i vrste ugostiteljskog objekta.

(2) Oblik, izgled i materijal za izradu table iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obaveze ugostitelja

Član 92

(1) Ugostitelj je dužan da:

- na vidnom mjestu ugostiteljskog objekta, istakne naziv sa vrstom objekta u skladu sa izdatim odobrenjem, a u objektima namijenjenim samo za naturizam naznači da se usluge pružaju samo tim korisnicima;
- na ulazu u objekat vidno istakne obavještenje o radnom vremenu;
- u ugostiteljskom objektu drži odobrenje za pružanje usluga i rješenje o dodjeli kategorije, ukoliko objekat podliježe kategorizaciji;
- u ugostiteljskom objektu za smještaj, na recepciji istakne kućni red objekta, a izvod iz kućnog reda u svim sobama i apartmanima;
- utvrdi normative i vrste hrane, pića i napitaka koji se uslužuju i korisniku usluge, po njegovom zahtjevu, omogući uvid u normative;

- cjenovnike svih usluga koje pruža učini dostupnim korisnicima, a u cjenovniku usluga smještaja naznači i iznos boravišne takse i osiguranja;
- korisniku na način utvrđen posebnim propisom izda račun za svaku pruženu uslugu;
- u elektronskoj ili pisanoj formi ažurno vodi knjigu gostiju u objektima za smještaj;
- u svim ugostiteljskim objektima, na mjestu dostupnom korisniku usluga vodi evidenciju prigovora i postupa po prigovorima u skladu sa posebnim propisom;
- u pružanju usluga obezbijedi jednakost korisnika bez uslovljavanja i diskriminacije;
- usluge pruža kvalitetno, poštujući sve preuzete obaveze po rezervacijama ili ugovorima, u skladu sa raspoloživim kapacitetima – prebukiranje (over-booking);
- održava prostorije, uređaje i opremu u ispravnom i čistom stanju;
- na uređaju za emitovanje muzike instalira limitator jačine zvuka;
- podatke o popunjenim kapacitetima za smještaj, odnosno o ostvarenom broju noćenja, dostavlja lokalnoj turističkoj organizaciji i organu uprave nadležnom za poslove statistike, najkasnije do desetog u mjesecu za prethodni mjesec.

(2) Sadržaj i način vođenja knjige gostiju propisuje Ministarstvo.

Zabrana točenja alkoholnih pića

Član 93

(1) Zabranjeno je usluživanje alkoholnih pića, drugih pića ili napitaka koji sadrže alkohol u ugostiteljskom objektu licima mlađim od 18 godina.

(2) U ugostiteljskom objektu u kojem se uslužuju alkoholna pića, druga pića ili napici koji sadrže alkohol, ugostitelj je dužan da na vidnom mjestu istakne obavještenje o zabrani usluživanja tih pića licima mlađim od 18 godina.

Ugostiteljske usluge u domaćinstvu

Član 94

(1) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu obuhvataju usluge smještaja koje se pružaju turistima u:

- 1) apartmanima za iznajmljivanje i turističkim apartmanima;
- 2) porodičnoj kući i stanu kao posebnom dijelu stambene zgrade za iznajmljivanje ili dijelu kuće i stana (soba); i
- 3) organizovanom kampu.

(2) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu mogu da pružaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici u smještajnim kapacitetima koji imaju više od deset smještajnih jedinica ili više od 20 ležajeva.

(3) Usluge smještaja u domaćinstvu mogu da pružaju fizička lica koja imaju u svojinu ili u susvojinu, uz pisanu saglasnost suvlasnika, do deset smještajnih jedinica, odnosno do 20 ležajeva ili kampu do 15 kamp parcela sa kapacitetom smještaja do 30 osoba.

Obaveze pružaoca ugostiteljskih usluga u domaćinstvu

Član 95

Pružalac ugostiteljskih usluga u domaćinstvu dužan je da:

- na vidnom mjestu objekta istakne naziv i vrstu sa oznakom kategorije, u skladu sa izdatim rješenjima;
- na vidnom mjestu u objektu istakne cijene usluga smještaja sa iznosom boravišne takse i osiguranja;
- izda račun za pružene usluge, u skladu sa posebnim propisima;
- na propisan način vodi knjigu gostiju u objektima za smještaj;
- vodi evidenciju prigovora i postupa po prigovorima u skladu sa posebnim propisima;
- podatke o popunjenim kapacitetima za smještaj, odnosno o ostvarenom broju noćenja dostavlja lokalnoj turističkoj organizaciji i organu uprave nadležnom za poslove statistike, najkasnije do desetog u mjesecu za prethodni mjesec.
- u objektu drži rješenje o upisu u Centralni turistički registar.

Ponuda i prodaja ugostiteljskih usluga u domaćinstvu

Član 96

(1) Ponudu i prodaju ugostiteljskih usluga smještaja u domaćinstvu, može da vrši samo imalac odobrenja putem neposredne pogodbe, reklamiranja i javnog oglašavanja ili ovlašćenog posrednika - turističke agencije.

(2) Neposrednu pogodbu imalac odobrenja može da vrši isključivo u objektima za smještaj ili na prostoru koji za to odredi nadležni organ lokalne uprave.

Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu

Član 97

(1) Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu obuhvataju usluge u ruralnim područjima, koje se pružaju u objektima ili prostoru poljoprivrednog gazdinstva.

(2) Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu može pružati privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik, kao i fizičko lice, koji su registrovani kao nosioci poljoprivrednog gazdinstva.

(3) Ugostiteljske usluge iz stava 1 ovog člana obuhvataju:

- smještaj u kućama (soba, apartman) i drugim objektima na seoskom domaćinstvu (bungalov), smještaj na katunima (koliba) i smještaj u kampu do 15 kamp parcela;
- pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka, pretežno od proizvoda iz sopstvene proizvodnje.

(4) Konzumiranje ili degustacija hrane, pića i napitaka vrši se u za to uređenom dijelu objekta ili otvorenog prostora.

(5) U pogledu obaveza pružaoca usluga u seoskom domaćinstvu, shodno se primjenjuju odredbe člana 95 ovog zakona.

Ugostiteljske usluge na uzgajalištu morskih organizama

Član 98

(1) Ugostiteljske usluge na uzgajalištu morskih organizama obuhvataju usluge koje se pružaju u objektima i prostoru uzgajališta marikulture ili u objektima i prostoru u neposrednoj blizini koji sa uzgajalištem predstavljaju funkcionalnu i jedinstvenu cjelinu.

(2) Ugostiteljske usluge na uzgajalištu morskih organizama može pružati privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik, kao i fizičko lice, koji su registrovani kao nosioci dozvole za marikulturu u skladu sa zakonom kojim se uređuje marikultura.

(3) Ugostiteljske usluge iz stava 1 ovog člana obuhvataju:

- smještaj u kućama (soba, apartman), turističkim apartmanima i drugim objektima na uzgajalištu morskih organizama (bungalov) i
- smještaj u kampu do 15 kamp parcela;
- pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka, pretežno od proizvoda koji se uzgajaju na uzgajalištu i koji su predmet izdate dozvole za marikulturu.

(4) Konzumiranje ili degustacija hrane, pića i napitaka vrši se u za to uređenom dijelu objekta ili otvorenog prostora.

(5) U pogledu obaveza pružaoca usluga na uzgajalištu morskih organizama, shodno se primjenjuju odredbe člana 95 ovog zakona.

Ugostiteljske usluge na plovnom objektu

Član 99

(1) Pružanje usluga pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka može da vrši privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik na plovnom objektu u toku plovidbe ili sidrišta uz obalu.

(2) Odobrenje za pružanje usluga iz stava 1 ovog člana, nadležni organ lokalne uprave izdaje na osnovu podnijetog zahtjeva, ako je podnosilac zahtjeva:

- registrovan u CRPS za pružanje usluga pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka;
- ima pravo svojine ili korišćenja na plovnom objektu;
- ima pravo korišćenja vodenog prostora, u skladu sa zakonom;
- ima zaposleno lice odgovorno za pružanje tih usluga.

(4) Na pružaoca usluga iz stava 1 ovog člana, shodno se primjenjuju odredbe člana 92 ovog zakona.

(5) Podatke iz odobrenja iz stava 2 ovog člana nadležni organ upisuje u Centralni turistički registar.

Usluge kampovanja

Član 100

(1) U kampu se pružaju usluge obezbjeđenjem i iznajmljivanjem gostu dijela prostora (kamp mjesto, kamp parcela) za smještaj sredstava i opreme za kampovanje u njegovom posjedu (šator, kamp prikolica, pokretna kućica - mobilhome) ili se gostu obezbjeđuje smještaj u sredstvu i opremi pružaoca usluga, odnosno u postavljenom ili izgrađenom objektu (kućica u kampu, bungalov).

(2) U kampu se mogu pružati i usluge pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka.

(3) Usluge u kampu mogu pružati privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, kao i fizičko lice na osnovu odobrenja izdatog od nadležnog organa.

(4) Na zemljišnom prostoru, koje urbanističkim planom ili programom organa državne uprave nadležnog za poslove urbanizma u zoni zaštićenih područja ili programom organa lokalne uprave nije predviđeno za namjenu kampovanja, nadležni organ može na period od godinu dana izdati privremeno odobrenje, uz mogućnost produženja, u skladu sa programom postavljanja privremenih objekata, uz saglasnost upravljača zaštićenog područja.

- (5) Podatke iz izdatih odobrenja nadležni organ upisuje u Centralni turistički registar.
- (6) Uslove u pogledu namjene, uređaja i opreme za boravak turista u kampu propisuje Ministarstvo.

Period obavljanja ugostiteljske djelatnosti

Član 101

- (1) Usluge u ugostiteljstvu mogu da se pružaju tokom cijele godine ili u određenom vremenskom period u toku godine (sezonski) ili povremeno u toku trajanja manifestacija, sajмова i priredbi.
- (2) Ugostitelj dužan je da o potrebi privremenog obustavljanja pružanja ugostiteljskih usluga, pisanim putem obavijesti nadležni organ koji je izdao odobrenje, odnosno donio rješenje o upisu u Centralni turistički registar, tri dana prije, a najkasnije na dan privremenog obustavljanja pružanja ugostiteljskih usluga.
- (3) Ugostitelj koji je privremeno obustavio pružanje ugostiteljskih usluga dužan je da o početku ponovnog pružanja tih usluga obavijesti nadležni organ koji je izdao odobrenje, odnosno donio rješenje o upisu u Centralni turistički registar, na način i u rokovima iz stava 2 ovog člana.
- (4) Podaci o privremenoj obustavi pružanja ugostiteljskih usluga upisuju se u Centralni turistički registar.

Trajni prestanak obavljanja ugostiteljske djelatnosti

Član 102

- (1) Ugostitelj je dužan da o razlozima trajnog prestanka ugostiteljske djelatnosti, pisanim putem obavijesti nadležni organ koji je izdao odobrenje, odnosno donio rješenje o upisu u Centralni turistički registar, tri dana prije, a najkasnije na dan trajnog prestanka obavljanja ugostiteljske djelatnosti.
- (2) U slučaju trajnog prestanka obavljanja ugostiteljske djelatnosti, nadležni organ donijeće rješenje o prestanku važenja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, odnosno rješenja o upisu u Centralni turistički registar.
- (3) Podaci o trajnom prestanku obavljanja ugostiteljske djelatnosti upisuju se u Centralni turistički registar.

X. CENTRALNI TURISTIČKI REGISTAR I PLANIRANJE I PODSTICANJE RAZVOJA TURIZMA

Centralni turistički registar

Član 103

- (1) U Centralni turistički registar upisuju se podaci iz:
 - odobrenja za obavljanje turističke djelatnosti i licenci koje izdaje Ministarstvo i nadležni organ lokalne uprave;
 - odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti koje izdaje Ministarstvo i nadležni organ lokalne uprave;
 - rješenja o upisu u Centralni turistički registar koja izdaje nadležni organ lokalne uprave.
- (2) Centralni turistički registar vodi Ministarstvo u elektronskoj formi.
- (3) Podaci iz Centralnog turističkog registra su javni.
- (4) Ministarstvo i nadležni organ lokalne uprave dužni su da podatke iz stava 1 ovog člana upisuju u Centralni turistički registar najkasnije danom izdavanja odobrenja za obavljanje turističke, odnosno ugostiteljske djelatnosti, odnosno rješenja o upisu u Centralni turistički registar.
- (5) Ako dođe do promjene podataka upisanih u Centralni turistički registar, privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost, dužna su da o promjeni podataka u pisanoj formi obavijeste nadležni organ, u roku od osam dana od dana nastanka promjene.
- (6) Bliži sadržaj i način vođenja Centralnog turističkog registra i obrazac za upis u Centralni turistički registar u zavisnosti od vrste djelatnosti i usluga propisuje Ministarstvo.

Strategija razvoja turizma

Član 104

Razvoj turizma planira se strategijom razvoja turizma koju donosi Vlada Crne Gore.

Program podsticajnih mjera

Član 105

U cilju podizanja nivoa kvaliteta turističkih usluga, a u skladu sa zakonom kojim se reguliše oblast kontrole državne pomoći i usvojenim strateškim razvojnim dokumentima, na predlog Ministarstva, Vlada Crne Gore donosi program podsticajnih mjera u turizmu za čije sprovođenje se sredstva obezbjeđuju budžetom Crne Gore.

Program iz stava 1 ovog člana može donijeti i nadležni organ lokalne samouprave, za čije sprovođenje se sredstva obezbjeđuju budžetom te lokalne samouprave.

Korisnici podsticajnih mjera **Član 106**

Korisnici podsticajnih mjera mogu biti:

- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost;
- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju djelatnost povezanu sa turizmom i ugostiteljstvom.

XI. NADZOR

Vršenje nadzora

Član 107

(1) Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donešenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

(2) Inspeksijski nadzor primjene ovog zakona i podzakonskih propisa vrše ovlašćeni turistički i drugi inspektori nadležni za primjenu pojedinih materijalnih propisa koji se odnose ili su u vezi sa pružanjem usluga u turizmu i ugostiteljstvu, na način i u skladu sa načelima i pravilima zakona kojim je uređen postupak inspeksijskog nadzora.

Inspeksijski nadzor u turizmu i ugostiteljstvu

Član 108

(1) Inspeksijski nadzor u primjeni ovog zakona vrše turistički inspektori državnog organa nadležnog za inspeksijski nadzor, kao i inspektori u organima lokalne uprave, u skladu sa propisom organa jedinice lokalne samouprave.

(2) Turistički inspektor državnog organa vrši nadzor u objektima i prostoru subjekta nadzora (privrednog društva i drugog oblika obavljanja privrednih djelatnosti i fizičkog lica), koji usluge u turizmu i ugostiteljstvu pružaju na osnovu odobrenja izdatih od strane Ministarstva.

(3) Ovlašćeni inspektor u organu lokalne uprave, vrši nadzor u objektima i prostoru subjekta nadzora, koji usluge u turizmu i ugostiteljstvu pruža na osnovu odobrenja izdatog od strane organa lokalne uprave.

(4) Komunalni nadzor i obezbjeđivanje komunalnog reda, u skladu sa ovim zakonom, vrši komunalna policija.

Dužnosti turističkog inspektora

Član 109

(1) U postupku inspeksijskog nadzora ovlašćeni turistički inspektor utvrđuje tačno i potpuno činjenično stanje i ocjenjuje da li subjekat nadzora pruža usluge u skladu sa odobrenjem i obavezama propisanim ovim zakonom, kao i da li su u toku poslovanja izmijenjeni uslovi u pogledu prostora, uređaja i opreme, a koji su bitni za pružanje odobrenih usluga.

(2) Ako inspektor utvrdi postojanje nepravilnosti, dužan je da o tome upozna ovlašćeno lice subjekta nadzora i ostavi mu razuman rok u kojem je dužan da otkloni utvrđene nepravilnosti.

(3) U slučaju da subjekat nadzora ne otkloni nepravilnosti u roku koji mu je određen, kao i u slučaju utvrđenih nepravilnosti većeg značaja ili obima u odnosu na propisane uslove ili obaveze, inspektor je dužan da preduzme upravne mjere i radnje propisane zakonom, kojim je uređen inspeksijski nadzor i ovim zakonom.

Ovlašćenja inspektora

Član 110

U postupku inspeksijskog nadzora turistički inspektor ovlašćen je da pregleda objekte, prostorije ili prostore u kojima subjekat nadzora pruža usluge, uređaje i opremu u tim objektima, da pregleda evidencije, ugovore i drugu obaveznu dokumentaciju u pružanju usluga u skladu sa odobrenjem i obavezama utvrđenim ovim zakonom.

Upravne mjere i radnje turističkog inspektora

Član 111

(1) Ako u postupku inspeksijskog nadzora turistički inspektor utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis dužan je da preduzme upravne mjere i radnje propisane posebnim zakonom kojim je uređen inspeksijski nadzor i ovim zakonom.

(2) Ako turistički inspektor utvrdi da subjekat nadzora (privredno društvo, preduzetnik ili fizičko lice) usluge u djelatnosti turizma ili ugostiteljstva pruža bez odobrenja ili protivno odobrenju, dužan je da bez odlaganja, primjenom zakona kojim je uređena odgovornost pravnih lica za krivična djela i zakona kojim su propisana krivična djela, podnese krivičnu prijavu za krivično djelo obavljanje privredne djelatnosti bez odobrenja ili protivno odobrenju.

(3) Kad se utvrdi da se djelatnost bez odobrenja obavlja u objektu ili prostoru poslovne namjene, turistički inspektor dužan je da pečačenjem preduzme mjeru zabrane korišćenja tog objekta ili prostora.

(4) Kad turistički inspektor u postupku inspekcijskog nadzor utvrdi da je subjekat nadzora povrijedio zakon, a ta povreda je ovim zakonom predviđena kao prekršaj, dužan je da na način i u skladu sa posebnim zakonom kojim je uređen prekršajni postupak, izdavanjem prekršajnog naloga izrekne novčanu kaznu, odnosno podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Shodna primjena

Član 112

Inspektori organa lokalne uprave u okviru svojih nadležnosti i ovlašćenja, postupak inspekcijskog nadzora iz oblasti turizma i ugostiteljstva vrše shodnom primjenom odredaba čl. 109, 110 i 111 ovog zakona koje se odnose na turističke inspektore u državnom organu.

XII. KAZNE ODREDBE

Član 113

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 500 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:
- 1) ne istakne na vidnom mjestu naziv na poslovnici, odnosno podružnici turističke agencije (član 16 stav 1 tačka 1);
 - 2) u poslovnici odnosno podružnici vidno ne istakne rješenje o odobrenju za obavljanje djelatnosti i licencu, radno vrijeme, uslove, sadržaj i cijenu usluga (član 16 stav 1 tačka 2);
 - 3) ne vodi evidenciju o angažovanim turističkim vodičima (član 55 stav 1);
 - 4) ne angažuje turističkog pratioca u realizaciji paket-aranžmana ili izleta za praćenje turističkih grupa sa 15 ili više putnika (član 56 stav 2);
 - 5) ne koristi usluge turističkog animatora u skladu sa članom 57 stav 5 ovog zakona;
 - 6) ne dostavi Ministarstvu ugovor o zastupanju u roku od osam dana od dana zaključenja ugovora (član 58 stav 3);
 - 7) u slučaju zastupanja turističke agencije iz države sa kojom postoji bilateralni sporazum o pojednostavljenju putovanja, na zahtjev Ministarstva ne dostavi uz ugovor i drugu dokumentaciju (član 58 stav 4);
 - 8) na uređenom kupalištu ne postupa u skladu sa članom 62 stav 1 tačka 1 do 6 ovog zakona;
 - 9) ne pruža usluge u nautičkom turizmu u skladu sa članom 65 ovog zakona;
 - 10) elektroakustični uređaji nemaju podatke o zvučnoj snazi i ne ispunjavaju propisane tehničke standarde iz člana 87 stav 2 ovog zakona;
 - 11) ne postupa u skladu sa članom 87 stav 3;
 - 12) ne istakne tablu sa oznakom vrste i kategorije ugostiteljskog objekta u skladu sa članom 91 ovog zakona;
 - 13) ne istakne na vidnom mjestu ugostiteljskog objekta naziv sa vrstom objekta, odnosno naznaku da je objekat namijenjen turistima (čl. 92 stav 1 alineja 1, 95 stav 1 alineja 1, 97 stav 5 i 98 stav 5);
 - 14) na ulazu ugostiteljskog objekta vidno ne istakne obavještenje o radnom vremenu (član 92 stav 1 alineja 2);
 - 15) u ugostiteljskom objektu ne drži odobrenje za obavljanje djelatnosti i rješenje o dodjeli kategorije (član 92 stav 1 alineja 3);
 - 16) na recepciji ne istakne kućni red objekta, odnosno izvod iz kućnog reda u svim smještajnim jedinicama (član 92 stav 1 alineja 4);
 - 17) u ugostiteljskom objektu ne drži rješenje o upisu u Centralni turistički registar (95 stav 1 alineja 7);
 - 18) ne obavijesti nadležni organ pisanim putem o privremenom prestanku obavljanja djelatnosti tri dana prije, a najkasnije na dan privremenog prestanka obavljanja djelatnosti (član 101 stav 2);
 - 19) ne obavijesti nadležni organ pisanim putem o ponovnom početku pružanja ugostiteljskih usluga (član 101 stav 3);
 - 20) ne obavijesti nadležni organ pisanim putem o trajnom prestanku obavljanja djelatnosti tri dana prije, a najkasnije na dan trajnog prestanka obavljanja djelatnosti (član 102 stav 1);
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 200 do 2000 eura.
- (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 do 6000 eura.
- (4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 200 do 2000 eura.
- (5) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu će se izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci ako je u posljednjih 24 mjeseca pravosnažno kažnjen za isti prekršaj.

Član 114

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
- 1) vrši oglašavanje i reklamiranje turističkih ili ugostiteljskih usluga protivno odredbama člana 5 stav 1;
 - 2) organizuje ili nudi paket-aranžmane bez programa i uslova putovanja i putnika ne informiše o svim pojedinostima paket-aranžmana, a putnika sa smanjenom pokretljivošću o prikladnosti putovanja ili odmora njegovim potrebama (član 16 stav 1 tačka 4);
 - 3) putnika ne informiše o odgovornosti i sredstvima obezbjeđenja za slučaj djelimičnog ili potpunog neizvršenja paket-aranžmana, kao i u slučaju nesolventnosti (član 16 stav 1 tačka 5);
 - 4) sa korisnikom usluga ne zaključi ugovor o putovanju (član 16 stav 1 tačka 6);
 - 5) korisniku usluga ne izda potvrdu o putovanju, odnosno kartu ili drugi odgovarajući dokument u elektronskoj ili pisanoj formi kojim se potvrđuje prijem uplate (član 16 stav 1 tačka 7);
 - 6) nema program izleta koji organizuje (član 16 stav 1 tačka 9);
 - 7) ne zaključi ugovore sa drugim licima kojima povjerava izvršavanje usluga iz programa putovanja, odnosno izleta i ne vodi evidenciju o zaključenim ugovorima sa pratećom dokumentacijom (član 16 stav 1 tačka 10);
 - 8) postupa suprotno članu 16 stav 1 tačka 11;
 - 9) podatke o identitetu putnika i putovanju saopštava ili objavljuje bez njegove saglasnosti i odobrenja i ne čuva ih kao poslovnu tajnu (član 16 stav 1 tačka 12);
 - 10) nema dokaz o sredstvima obezbjeđenja paket-aranžmana, odnosno izleta, kao i svim vrstama osiguranja od rizika koji eventualno mogu nastati tokom vremena realizacije paket-aranžmana, odnosno izleta (član 16 stav 1 tačka 13);
 - 11) ne vodi ažurno i uredno evidenciju zaključenih ugovora o putovanju ili evidenciju o organizovanim izletima (član 16 stav 1 tačka 14);
 - 12) ne sačini program putovanja u pisanoj formi (član 18 stav 1);
 - 13) u slučaju organizovanja učeničkih ili studentskih ekskurzija uz ugovor kao sastavni dio nema spisak učenika, odnosno studenata obrazovne ustanove koja traži uslugu organizovanja ekskurzije (član 18 stav 4);
 - 14) ne postupi u skladu sa članom 19 stav 3 ovog zakona;
 - 15) prije realizacije programa svakog izleta koji organizuje putniku ne pruži informacije propisane članom 26 stav 1;
 - 16) organizator putovanja, kao i posrednik kada se paket-aranžman ili povezani putni aranžman prodaje preko posrednika, putniku ne pruži informacije propisane članom 27 stav 1;
 - 17) organizator putovanja putniku ne pruži informacije propisane članom 27 stav 2;
 - 18) postupi suprotno članu 27 stav 7 ovog zakona;
 - 19) organizator putovanja postupi suprotno članu 37 stav 2;
 - 20) organizator putovanja ne ponudi putniku odgovarajuće alternativne aranžmane (član 38 stav 1);
 - 21) organizator putovanja putniku ne snizi cijenu putovanja (član 38 stav 2);
 - 22) organizator putovanja putniku ne snizi cijenu, odnosno ne nadoknadi štetu u skladu sa ovim zakonom, bez raskidanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu (član 38 stav 5);
 - 23) organizator putovanja ne obezbijedi bez odlaganja repatrijaciju putnika odgovarajućim prevozom, bez dodatnih troškova za putnika (član 38 stav 6);
 - 24) postupi suprotno članu 39 ovog zakona;
 - 25) ne snizi cijenu za svaki period tokom kojeg je postojala neusklađenost u vezi sa ugovorenim putovanjem u paket-aranžmanu pod uslovom da je putnik blagovremeno i uredno po završetku putovanja podnio zahtjev organizatoru putovanja, osim ako organizator putovanja dokaže da je neusklađenost prouzrokovao putnik (član 40 stav 1);
 - 26) bez odlaganja ne dostavi organizatoru putovanja prigovore i zahtjeve koje mu je putnik direktno uputio kao posredniku kod kojeg je kupio paket-aranžman (član 45 stav 2);
 - 27) korisniku usluga u poteškoćama, bez odlaganja ne pruži odgovarajuću pomoć u skladu sa članom 46 stav 1 ovog zakona;
 - 28) prije zaključivanja ugovora o putovanju, putnika ne ponudi ili informiše o osiguranjima na način propisan članom 47;
 - 29) ne postupa u skladu sa članom 49 stav 1 ovog zakona;
 - 30) u slučaju pružanja usluga izvođenja rekreativnih i avanturističkih aktivnosti iz člana 66 stav 1 ovog zakona koristi sredstva i opremu za koju nema odgovarajuće ateste ili sertifikate (član 66 stav 2);
 - 31) ne postupa u skladu sa članom 68 stav 1 ovog zakona;
 - 32) bez odlaganja ne obavijesti nadležni organ pisanim putem o danu otpočinjanja obavljanja djelatnosti (član 83 stav 2);

- 33) ne utvrdi normative i vrste hrane, pića i napitaka koji se uslužuju u ugostiteljskom objektu ili korisniku na njegov zahtjev ne omogućiti uvid u utvrđene normative (član 92 stav 1 alineja 5);
- 34) cjenovnike ugostiteljskih usluga ne učini dostupnim korisnicima i u cjenovniku usluga ne naznači i iznose boravišne takse i osiguranja (član 92 stav 1 alineja 6);
- 35) u objektima za smještaj ne vodi knjigu gostiju na propisan način u elektronskoj ili pisanoj formi (član 92 stav 1 alineja 8);
- 36) u pružanju ugostiteljskih usluga ne obezbijedi jednakost korisnika bez uslovljavanja i diskriminacije (član 92 stav 1 alineja 10);
- 37) prilikom izdavanja smještajnih kapaciteta kojima raspolaže postupi protivno preuzetim obavezama po rezervacijama ili ugovorima (član 92 stav 1 alineja 11);
- 38) podatke o popunjenim kapacitetima za smještaj, odnosno o ostvarenom broju noćenja ne dostavi lokalnoj turističkoj organizaciji i organu uprave nadležnom za poslove statistike, najkasnije do desetog u mjesecu za prethodni mjesec (član 92 stav 1 alineja 14);
- 39) u ugostiteljskom objektu u kojem se uslužuju alkoholna pića, druga pića ili napici sa sadržajem alkohola, na vidnom mjestu ne istakne obavještenje o zabrani usluživanja tih pića licima mlađim od 18 godina (član 93 stav 2);
- 40) u pružanju usluga u domaćinstvu postupi protivno članu 95 stav 1 alineja 2, 4 i 6;
- 41) u pružanju usluga u seoskom domaćinstvu postupi protivno članu 97 stav 5 ovog zakona;
- 42) u pružanju usluga na uzgajalištu morskih organizama postupi protivno članu 98 stav 5 ovog zakona.

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 2000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 3000 eura.

(4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 2000 eura.

(5) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu će se izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci ako je u poslednjih 24 mjeseca pravosnažno kažnjen za isti prekršaj.

Član 115

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 200 do 2000 eura kazniće se fizičko lice, ako:

- 1) nema spisak putnika (član 20 stav 2);
- 2) prilikom pružanja usluga turističkog vodiča nema vidno istaknutu legitimaciju turističkog vodiča i oznaku turističke agencije i ako kod sebe nema dokaz o angažovanju u svojstvu turističkog vodiča (član 52 stav 5);
- 3) prilikom pružanja usluga turističkog pratioca kod sebe nema ovlašćenje turističke agencije (član 56 stav 6);
- 4) pruža usluge animatora bez dokaza o radnom ili angažovanju po drugom pravnom osnovu (član 57 stav 6);
- 5) u pružanju usluga u rekreativnim i avanturističkim aktivnostima kod sebe nema dokaz o radnom ili angažovanju po drugom pravnom osnovu (član 68 stav 2).
- 6) pruža usluge suprotno članu 95 stav 1 alineja 2, 4 i 6 ovog zakona.

(2) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu će se izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci ako je u poslednjih 24 mjeseca pravosnažno kažnjen za isti prekršaj.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 116

(1) Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeeće se u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Do donošenja akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donijeti na osnovu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list CG", br. 2/18, 13/18, 25/19, 76/20 i 130/21), ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti

Član 117

Turističku i ugostiteljsku djelatnost u Crnoj Gori od dana pristupanja Evropskoj uniji mogu obavljati privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja su upisana u odgovarajući registar za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti u državama potpisnicama Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru u skladu sa zakonom kojim se uređuje pružanje usluga.

Usklađivanje poslovanja

Član 118

Privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljali turističku i ugostiteljsku djelatnost, dužni su da usklade svoje poslovanje u skladu sa ovim zakonom u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Važenje odobrenja, licence i legitimacija

Član 119

Odobrenja za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti, licence i legitimacije koje su izdate do stupanja na snagu ovog zakona, važe do isteka roka na koje su izdate.

Započeti postupci

Član 120

Postupci po zahtjevima i prijavama za izdavanje odobrenja, licenci i legitimacija, kao i dodjelu kategorije, koji su započeti po Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list CG", br. 2/18, 13/18, 25/19, 76/20 i 130/21), do stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po tom zakonu.

Prestanak važenja

Član 121

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list CG", br. 2/18, 13/18, 25/19, 76/20 i 130/21).

Stupanje na snagu

Član 122

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Crna Gora
Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma

Adresa: Rimski trg 46
81000 Podgorica Crna Gora
tel: +382 20 446 290
www.gov.me/mek

Broj: 018-330/23-1343/4

Podgorica, 15.03.2023 godine

MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA
- IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI -
Nacrt zakona o turizmu i ugostiteljstvu

Vrijeme trajanja javne rasprave: 20 dana

Ministarstvo ekonomskog razvoja je, u skladu sa članom 15 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija, dalo na javnu raspravu Nacrt zakona o turizmu i ugostiteljstvu, pri čemu je javni poziv, objavljivanjem na web stranici ministarstva, upućen 06.12.2021 godine, sa naznakom da će ista trajati 20 dana od dana objavljivanja poziva.

Način sprovođenja javne rasprave: Dostavljanje primjedbi, predloga i sugestija u pisanom i/ili elektronskom obliku, sastanci i okrugli stolovi

Ministarstvo ekonomskog razvoja je uputilo javni poziv organima, organizacijama, udruženjima, stručnoj javnosti, građanima i svim drugim zainteresovanim licima da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos u razmatranju Nacrta zakona o turizmu i ugostiteljstvu, i to dostavljanjem primjedbi, predloga i sugestija u pisanom i/ili elektronskom obliku, na adresu Ministarstva, Rimski trg br. 46, Podgorica, odnosno na e-mail adresu: marjan.milacic@mek.gov.me.

Tokom javne rasprave organizovana su tri okrugla stola, i to 15.12.2021. god. u Budvi, 16.12.2021. god. u Podgorici (u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore) i 17.12.2021. god. u Bijelom Polju.

Ovlašćeni predstavnici Ministarstva ekonomskog razvoja koji su učestvovali u javnoj raspravi:

- Marjan Milačić, generalni direktor Direktorata za normativne poslove i upravni postupak u turizmu;
- Budimir Ivanović, načelnik Direkcije za upravni postupak u turizmu;
- Davor Vučinović, samostalni savjetnik I u Direkciji za upravni postupak u turizmu i
- Žana Bracović, samostalna savjetnica II u Direkciji za upravni postupak u turizmu.

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi:

Zainteresovanost povodom Nacrta zakona o turizmu i ugostiteljstvu iskazana je, kako kroz prisustvo značajnog broja relevantnih subjekata i građana na okruglim stolovima, tako i kroz veliki broj pristiglih primjedbi, predloga i sugestija, elektronskim i putem pošte, na adresu Ministarstva. Na okruglim stolovima, pored stručnog tima Ministarstva ekonomskog razvoja, prisustvovali su i predstavnici: Opštine Budva; Opštine Tivat; Opštine Bijelo Polje; Turističke organizacije Opštine Rožaje; Turističke organizacije Opštine Bijelo Polje; Univerziteta Crne Gore; Unije Poslodavaca Crne Gore; Udruženja hotela Crne Gore – MHA; Asocijacije turističkih vodiča Crne Gore; Udruženja vodiča Cetinja; Udruženja turističkih agencija Crne Gore; Udruženja turističkih operatora Kotor; Turističke agencije „Ramas“; Turističke agencije „Balkanica CG“; AD „Madžgalj Company“; DOO „Bus“; DOO „Adriatic Marinas“; DOO „Explorer“; DOO „Čelebić City“; hotelA „AMI“ i NVO „Turizam na selu“ i dr...

*Međuresorske konsultacije obavljene su u okviru Radne grupe za izradu predloga zakona o turizmu i ugostiteljstvu, obrazovane rješenjem Ministarstva ekonomskog razvoja br. 018-330/21-7936/1 od 28.09.2021 godine, u kom radnom tijelu su učešće uzeli/e predstavnici/ce Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstva pravde, Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija, Ministarstva kapitalnih investicija, Uprave za inspekcijske poslove i Uprave prihoda i carina. Pomenuta Radna grupa je održala sastanke 15.10.2021 godine i 12.11.2021 godine, na kojim sastancima su predstavnici/ce gore navedenih organa iznijeli svoje komentare, sugestije i primjedbe na tekst Nacrta zakona o turizmu i ugostiteljstvu. **Konsultacije povodom tako iznijetih stavova naročito su intenzivirane tokom Javne rasprave, te su stoga stavovi i mišljenja ovih organa dio ovog Izvještaja, kao i odgovori na iste, u smislu njihovog prihvatanja i mplementiranja u predmetni zakonski tekst, odnosno neprihvatanja uz adekvatno obrazloženje.***

Po obavljenim konsultacijama i sprovedenoj javnoj raspravi Predlog zakona je dobio pozitivno mišljenje Sekretarijata za zakonodavstvo, i to aktom tog organa br. 05-040/22-165/2 od 22.02.2022 godine, odnosno br. 05-040/23-379/2 od 15.03.2023 godine. Naime, zbog promjene organizacione strukture resornog ministarstva, usljed formiranja 43. Vlade Crne Gore, predmetni Predlog zakona je vraćen u ponovnu proceduru i, između ostalog, proslijeđen pomenutom Sekretarijatu koji je aktom br. 05-040/23-379/2 ukazao da se radi o istovjetnom tekstu na koji je dao pozitivno mišljenje 22.02.2022 godine. U konačnom, a kako je u pitanju istovjetan zakonski tekst, to nije bilo neophodno da isti ponovo bude predmet javne rasprave.

Rezime dostavljenih sugestija, primjedaba i predloga, uz obrazloženje njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

PREDLOG NVO „UDRUŽENJE TURISTIČKIH OPERATORA KOTOR“

Osnovnim odredbama definisati na koje se usluge zakonski tekst tačno odnosi, kako ne bi bilo prostora za “sivu ekonomiju”.

ODGOVOR:

Navedeni predlog je nejasan, a s obzirom da je takvo rješenje već inkorporirano u osnovnim odredbama Nacrta, tj. precizno je definisano da turističku i ugostiteljsku djelatnost mogu da obavljaju privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica isključivo i jedino ako ispunjavaju uslove propisane zakonom, odnosno turističke i ugostiteljske usluge mogu pružati samo subjekti kojima je izdata licenca i/ili odobrenje za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu, sve u skladu sa odobrenjem.

PREDLOG MINISTARSTVA EKOLOGIJE, PROSTORNOG PLANIRANJA I URBANIZMA

Precizirati broj smještajnih jedinica za hotel.

ODGOVOR:

Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što je u pitanju materija koja je po prirodi predmet podzakonskog akta, odnosno broj smještajnih jedinica za hotele jeste, odnosno biće preciziran odgovarajućim pravilnikom.

PREDLOZI AD „PRIMORJE“ TIVAT

- Onemogućiti fizičkim licima koja nisu registrovana kao preduzetnici da pružaju usluge u turizmu;
- Implementirati odredbu koja glasi: „*Turistički rizort je vrsta ugostiteljskog objekta koji je sagrađen na zemljištu maksimalne površine do 3ha..*“;
- Definirati pojam „turističke vile“ kao objekta koji može samostalno postojati i poslovati u toj namjeni i
- Implementirati odredbu koja glasi: „*Hotelsko kupalište je namijenjeno uglavnom za boravak hotelskih gostiju i drugih lica koja treba da poštuju pravila i režim korišćenja hotelskog kupališta, koje je uređeno i opremljeno prema standardima, propisanom podzakonskim aktima*“.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što su jasno određene usluge koje, samo na osnovu odobrenja nadležnog organa, mogu pružati fizička lica koja nijesu registrovana u CRPS-u (npr. turistički vodiči radno ili po drugom pravnom osnovu angažovani od strane turističke agencije koja ima licencu u skladu sa zakonom, ugostiteljske usluge u domaćinstvu i ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu), i što, u krajnjem, normativno ne ostavlja prostor za “rad na crno”;
- Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što se u praksi nije ukazala potreba za izmjenu ovog rješenja, naročito ne u tako drastičnom obimu, čime bi se obesmislio pojam turističkog rizorta;
- Navedena sugestija nije prihvaćena, iz razloga što je već predviđena mogućnost dobijanja odobrenja za pružanje usluga smještaja u objektu vrste kuća za iznajmljivanje i
- Navedeni predlog je djelimično prihvaćen na način što je inkorporirana odredba koja glasi: „Uslove u pogledu uređenosti i opremljenosti kupališta propisuje Ministarstvo“, te će na taj način predmetna materija biti normirana odgovarajućim pravilnikom.

PREDLOG MINISTARSTVA KAPITALNIH INVESTICIJA

Riječi „*svojim vozilima ili posredstvom licenciranih prevoznika*“ zamijeniti riječima „*u skladu sa zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju*“.

ODGOVOR:

Navedeni predlog je prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta.

PREDLOG MINISTARSTVA KAPITALNIH INVESTICIJA

Riječi „*vozilom za sopstvene potrebe*“ zamijeniti riječima „*sopstvenim vozilom, u skladu sa zakonom kojim se uređuje prevoz u drumskom saobraćaju*“.

ODGOVOR:

Navedeni predlozi su prihvaćeni i inkorporirani u tekst Nacrta.

PREDLOG NVO „Savez auto taxi preduzetnika Bara“

Brisati riječi „*sopstvenim vozilom*“.

ODGOVOR:

Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što je predmetno rješenje sačinjeno shodno sugestiji ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja.

PREDLOG UNIJA TAXI PREVOZNIKA

Onemogućiti ugostiteljima da vrše prevoz „*sopstvenim vozilom*“.

ODGOVOR:

Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što je percipiran kao biznis barijera, naročito ako se ima u vidu da ugostitelj može da vrši prevoz isključivo za potrebe svojih gostiju i u skladu sa zakonom kojim se uređuje prevoz u drumskom saobraćaju. Na ovakvo rješenje, u krajnjem, ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja nije imalo primjedbe.

PREDLOG STRUKOVNI SINDIKAT TAKSISTA

Onemogućiti ugostiteljima da vrše prevoz „*sopstvenim vozilom*“.

ODGOVOR:

Kao u odgovoru na predlog Unije taxi prevoznika.

PREDLOG UDRUŽENJE PENZIONERA PODGORICA

Kao jedan od dokaza koji se dostavljaju u cilju ispunjavanja uslova za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti da bude i dokaz o podzakupu, sa pozivom na Zakon o obligacionim odnosima.

ODGOVOR:

Navedeni predlog je prihvaćen i norma formulisa na način da je kao dokaz neophodno dostaviti "*dokaz o svojini ili pravu korišćenja*".

PREDLOZI UNIJA POSLODAVACA CRNE GORE

- Brisati član 11 tačka 7;
- Brisati član 16 stav 1 alineja 3 i 4;
- Brisati član 16 stav 2;
- Član 99 stav 4 mijenja se i glasi: "*Renomiranim hotelskim operatorom smatra se subjekt koji u najmanje 2 (dva) objekta vrste hotel ugostiteljsku djelatnost obavlja u kontinuitetu najmanje tri godine;*"
- Član 20 dopuniti „*adekvatnim konstatovanjem ponude tržišta osiguranja u Crnoj Gori*“ i
- Turističkim vodičima izmjenama Zakona o klasifikaciji omogućiti samostalnu djelatnost, kao preduzetnici, uz mogućnost dalje saradnje sa turističkim agencijama.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga prethodno navedenih u odgovoru na predlog NVO „*Savez auto taxi preduzetnika Bara*“;
- Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što u svakoj podružnici mora postojati postojati lice odgovorno za poslovanje podružnice;
- Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što se sredstvo obezbjeđenja izdaje za poslovanje turističke agencije, bez obzira da li ima jednu ili više podružnica. Odobrenje za rad i licenca koji se izdaju turističkoj agenciji obuhvata utvrđivanje ispunjenosti uslova kako za poslovnicu, tako i za podružnicu;

- Predmetna materija biće precizno definisana odgovarajućim pravilnikom, a iz razloga što je predviđeno da „*Bliže vrste i modele poslovanja ugostiteljskih objekata ... , kao i ugostiteljske usluge koje se mogu pružati u pojedinim vrstama ugostiteljskih objekata, odnosno u ugostiteljskim objektima propisuje Ministarstvo*“;

- Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što se odnosi na osiguranja koja proističu iz primjene Direktive EU 2015/2302, odnosno usaglašavanja zakona sa istom i

- Navedeni predlog je prihvaćen, s obzirom da je predviđeno da usluge turističkog vodiča može pružati lice koje je upisano u CRPS kao preduzetnik ili je radno ili po drugom pravnom osnovu angažovano od strane turističke agencije koja ima licencu u skladu sa zakonom. Da li je to samostalna djelatnost, odnosno zanimanje, pak, pitanje je koje se ne uređuje ovim zakonom.

PREDLOZI „GORBIS“ HERCEG NOVI

- Brisati član 15 stav 1 i 2;

- Jemstvo iz člana 19 utvrditi u procentu 10% od prihoda za prethodnu godinu, a najmanje u iznosu od 5000€;

- U članu 20 dodati riječi „a koja nude osiguravajuće kuće u Crnoj Gori“;

- Precizno definisati uslove pod kojima turistički vodiči mogu pružati usluge i

- Dodati član kojim će se precizirati „turističke usluge u međunarodnim putničkim lukama“.

ODGOVORI:

- Predlog 1, 3 i 4 nijesu prihvaćeni, a iz razloga detaljno obrazloženih u izjašnjenju na predloge Unije poslodavaca Crne Gore;

- Navedeni predlog je djelimično prihvaćen, na način što je predviđeno da se *iznos jemstva nakon isteka prve godine poslovanja određuje kao procenat ukupnih prihoda iz zvaničnog bilansa stanja i uspjeha za prethodnu godinu*, i što je percipirano kao adekvatnije rješenje iz razloga što agencije imaju različite prihode, sa fluktuacijama istih u zavisnosti od niza faktora i

- Predlog 5 nije prihvaćen, iz razloga što poslovanje i kretanje u zonama međunarodnih putničkih luka nije predmet regulisanja ovim zakonom.

PREDLOG Direktorata za razvojne politike u turizmu MINISTARSTVA EKONOMSKOG RAZVOJA:

Riječi „*visoko kvalitetni turizam*“ zamijeniti sa riječima „*visoko kvalitetna usluga*“.

ODGOVOR:

Navedeni predlog je prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta.

PREDLOZI AGENCIJA ZA NADZOR OSIGURANJA:

- Turistička agencija ne može obavljati poslove posredovanja u zaključivanju ugovora o osiguranju putnika i prtljaga, s obzirom da su, pod uslovima iz člana 81a Zakona o osiguranju, isključene iz primjene ovog zakona;

- Brisanje termina „*djelotvorno*“ iz člana 23 i

- Precizirati naziv vrste osiguranja u taksativno navedenim članovima.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog je prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta, na način što je predmetna odredba formulisana na sljedeći način: „*Turistička agencija može da pruža sljedeće usluge:*“

20) posredovanje u zaključivanju ugovora o osiguranju putnika i prtljaga u skladu sa zakonom kojim se uređuje djelatnost osiguranja.“

- Navedeni predlog je prihvaćen i
- Navedeni predlog je prihvaćen i formulisan kao „dokaz o osiguranju korisnika usluga od posljedica nesrećnog slučaja“, odnosno „osiguranja u slučaju nezgode u saobraćaju“.

PREDLOG MINISTARSTVA EKOLOGIJE, PROSTORNOG PLANIRANJA I URBANIZMA

Dodati novu odredbu kojom će biti definisan „auto kamp“.

ODGOVOR:

Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što su predmet normiranja ovog zakonskog teksta način i uslovi za pružanje usluga, između ostalog, u objektima vrste kamp, te postoji potreba da se podzakonski akt resornog Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (*Pravilnik o bližim uslovima za postavljanje, odnosno građenje privremenih objekata, uređaja i opreme*) u tom dijelu usaglasi sa zakonom koji reguliše pružanje usluga u oblasti turizma i ugostiteljstva.

PREDLOZI OPŠTINA HERCEG NOVI

- Dodati novi član koji će definisati pojam *ribolovnog domaćinstva*;
- Ugostiteljske objekte vrste „*seosko domaćinstvo*“ preimenovati u „*poljoprivredno domaćinstvo*“ i
- Razmotriti reperkusije izostavljanja modela mješovitog poslovanja i isti zadržati uz adekvatne modifikacije.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog je prihvaćen, na način što su normativno prepoznata uzgajališta morskih organizama, odnosno način i uslovi pružanja ugostiteljskih usluga u objektima te vrste. Takođe, postojanje ribnjaka, odnosno ribolovnih područja u okviru ili blizini seoskih domaćinstava koja jesu normativno prepoznata i uređena nijesu ograničavajući faktor za rad ugostiteljskih objekata te vrste, već mogu predstavljati dodatni kvalitet i diverzifikovati ponudu pomenutih objekata, i što, u krajnjem, implicira da nije neophodno dodatno uređivanje u predmetnom dijelu;
- Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što je u pitanju zakonsko rješenje koje je našlo primjenu u praksi i prepoznato kao strateški pravac razvoja turizma u Crnoj Gori, iskazano kroz odgovarajuće planove, programe i strateške dokumente, ali i iz razloga što ponuda u takvim domaćinstvima nije opredijeljena isključivo i jedino na segment poljoprivrede, već predstavlja sklop usluga koje su specifične za područje u kom se takav objekat nalazi. Na taj način bi bio isključen veliki broj objekata koji se primarno ne bave poljoprivredom, a što u krajnjem nije prihvatljivo i eliminiše mogućnost implementacije ovakvog predloženog rješenja i
- Kao u odgovoru na predlog „Crvena Glavica“ DOO i ostali

PREDLOZI NVO „Turistički vodiči Crne Gore“:

- Predvidjeti da turistički vodiči mogu pružati usluge turističkog vodiča ukoliko su upisani u CRPS kao preduzetnici i ako su angažovani od strane NVO „Turistički vodiči Crne Gore“.
- Implementirati odredbu koja glasi: „*posjeduje dokaz o poznavanju jednog ili više svjetskih jezika, minimum B2 nivoa sa CEF Skale*“.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog je (djelimično) prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta zakona i
- Navedeni predlog je prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta zakona.

PREDLOG NVO „Udruženje vodiča Cetinje“

Implementirati odredbu koja glasi: „*posjeduje dokaz o poznavanju jednog ili više svjetskih jezika, minimum B2 nivoa sa CEF Skale*“.

ODGOVOR:

Navedeni predlog je prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta zakona.

PREDLOZI UDRUŽENJE TURISTIČKIH VODIČA PRIJESTONICE CETINJE

Predlozi Udruženja se odnose na oblasti promotivnih aktivnosti, edukacije vodiča, saradnje sa drugim udruženjima i subvencionisanja lica koja se bave ovom djelatnošću, te u tom smislu predmetnim povodom nijesu mogle biti uzete u razmatranje, naročito ako se uzme u obzir da nisu materija koja se reguliše predmetnim zakonom, te u krajnjem i u većini jesu u nadležnosti drugih organa.

SUGESTIJE OPŠTINA BUDVA

Dostavljene sugestije Opštine Budva su u potpunosti nedefinisane. Naime, iste nisu zasnovane na jasnom i stručnom pristupu, posebno u pogledu dokaza koje predlažu kao obavezne za dostavljanje u postupku izdavanja rješenja o odobrenju za obavljanje djelatnosti, te stoga nijesu mogle biti uzete u razmatranje.

PREDLOG DOO „Explorer“ Kolašin

- Dodati aktivnosti: skup različitih rekreativnih i avanturističkih aktivnosti kao što su: zip line, vještačka alpinistička stijena, staze sa preprekama na visini na postojećim ili vještačkim stablima/stubovima sa različitim nivoima težine u zavisnosti od konfiguracije terena, prostora i od uzrasta i sposobnosti korisnika uz korišćenje alpinističke i zaštitne opreme i uz pratnju stručno osposobljenih lica – instruktora („avanturistički park“), vožnja četvorotočkaša (ATV) i side by side (bagi) vozila.

ODGOVOR:

Navedeni predlog je djelimično prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta zakona.

PREDLOG MINISTARSTVO ZDRAVLJA

Definisati zdravstvene usluge u turizmu kao a) *usluge u lječilištima i ugostiteljskim objektima za lica zaposlena, odnosno smještena u njima koje se pružaju korisnicima radi prevencije bolesti, liječenja i rehabilitacije* i b) *usluge organizovanja prevoza, turističkog transfera i smještaja, kao pojedinačne usluge ili kao organizovano putovanje, koje se pružaju korisnicima zdravstvenih usluga zdravstvenog turizma.*

ODGOVOR:

Navedeni predlog nije prihvaćen iz razloga što predstavlja nepremostivu biznis barijeru, ali i ne odražava na pravi način u međunarodnim okvirima opšteprihvaćenu (UNWTO) podjelu zdravstvenog turizma na medicinski i wellness turizam.

PREDLOZI OPŠTINA TIVAT

- Brisati riječi „koja nijesu u upotrebi duže od pet godina“;
- Precizirati sadržaj odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti;
- Precizirati dokument koji se dostavlja kao dokaz o zaposlenom licu odgovornom za poslovanje ugostiteljskog objekta.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog je prihvaćen;
- Navedeni predlog nije prihvaćen jer se radi o materiji regulisanoj sistemskim zakonom o upravnom postupku, a koji zakon se već primjenjuje u postupcima izdavanja predmetnih odobrenja (*što bi dovelo do prenormiranosti i (eventualno) kolizije propisa*) i
- Navedeni predlog je prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta zakona, te će se kao dokaz o zaposlenom licu odgovornom za poslovanje ugostiteljskog objekta dostavljati ugovor o radu za to lice.

PREDLOG Direktorat za razvojne politike u turizmu MINISTARSTVA EKONOMSKOG RAZVOJA

Ugostiteljski objekat kategoriše se na period od tri godine.

ODGOVOR:

Navedeni predlog je prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta zakona.

SUGESTIJE OPŠTINA KOTOR

Sugestije Opštine Kotor dostavljene su u formi pitanja, osim u dijelu predloga za brisanje čl. 93 stav 5. Tako formulisane sugestije, stoga, nijesu mogle biti uzete u razmatranje predmetnim povodom, osim predloga za brisanje čl. 93 stav 5, koji predlog je prihvaćen.

PREDLOG Predrag Leković - „ADRIATIC MARINAS “ doo Tivat:

Dodati tri člana koji bi definisali „mješoviti model poslovanja“ u zakonski tekst.

ODGOVOR:

Navedeni predlog je (djelimično) prihvaćen, i to na način što je u pitanju materija koja je predmet regulisanja podzakonskim aktima i kao takva će biti precizno definisana odgovarajućim pravilnikom, a na osnovu zakonske odredbe koja glasi „*Bliže vrste i modele poslovanja ugostiteljskih objekata ... , kao i ugostiteljske usluge koje se mogu pružati u pojedinim vrstama ugostiteljskih objekata, odnosno u ugostiteljskim objektima propisuje Ministarstvo*“. Dakle, modeli po kojima posluju pojedine vrste ugostiteljskih objekata biće normirani odgovarajućim pravilnikom koji je Ministarstvo u obavezi da donese najkasnije godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

PREDLOG Savo Đurović - „ADRIATIC MARINAS “ doo Tivat

Korigovati odredbu člana 97 stav 2 tačka 1 alineja 8 važećeg Zakona.

ODGOVOR:

Ministarstvo je u odredbama važećeg Zakona kojima je regulisan kondo i mješoviti model poslovanja prepoznalo evidentna ograničenja koja zadiru u pravo koje svako fizičko ili pravno lice ima na neometano uživanje svoje imovine, u skladu sa Ustavom Crne Gore i Protokolom broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Službeni list Srbije i Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 9/03 i 5/05), te će kao takva biti predmet posebnog razmatranja prilikom izrade pravilnika kojim će, najkasnije u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu, isti organ propisati bliže vrste i modele poslovanja ugostiteljskih objekata.

U krajnjem, navedena odredba je (svakako) ukinuta Odlukom Ustavnog suda Crne Gore U-I br. 27/19 od 30.09.2021 godine.

PREDLOG „CRVENA GLAVICA“ DOO, „ADRIATIC ESTATE INVESTMENT“ DOO, „CAPITAL ESTATE“ DOO, „KULJAČE INVESTMENT“ DOO I „S&D“ DOO

Necjelishodno je i komercijalno i pravno neutemeljeno potpuno izostavljanje mješovitog modela poslovanja koji je definisan članom 96 važećeg Zakona, te ga je stoga potrebno vratiti.

ODGOVOR:

U vezi sa navedenom necjelishodnošću i komercijalnoj neutemeljenosti potpunog izostavljanja mješovitog modela poslovanja koji je definisan važećim Zakonom, potrebno je istaći da su, od uvođenja ovog modela poslovanja u pravni promet Crne Gore, odnosno implementiranja citiranih odredaba u Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, izdata svega dva rješenja o odobrenju za obavljanje ugostiteljske djelatnosti po kondo modelu poslovanja, dok **nadležno ministarstvo do danas nije dobilo nijedan zahtjev za izdavanje takvog rješenja za objekat koji bi poslovao po mješovitom modelu**. Takođe, kako je to gore već navedeno, Ministarstvo je u odredbama važećeg Zakona kojima je regulisan kondo i mješoviti model poslovanja prepoznalo evidentna ograničenja koja zadiru u pravo koje svako fizičko ili pravno lice ima na neometano uživanje svoje imovine, u skladu sa Ustavom Crne Gore i Protokolom broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Službeni list Srbije i Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 9/03 i 5/05). Jedna od pomenutih odredaba (*član 97 stav 2 tačka 1 alineja 8*) je ukinuta Odlukom Ustavnog suda Crne Gore U-I br. 27/19 od 30.09.2021 godine, dok je najeklatantniji primjer ograničavajućih i pravno spornih normi u važećem Zakonu odredba člana 95 stav 7, odnosno člana 96 stav 10, koje odredbe preciziraju da se upis prava svojine smještajnih jedinica u katastru nepokretnosti vrši (tek) nakon dobijanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i dodijeljene kategorije hotela. Kako je svojina pravo stečeno na način normiran posebnim zakonom i zajemčeno Ustavom i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, to je u dijelu ograničenja upisa tog prava izdavanjem rješenja o odobrenju za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i rješenja o dodjeli kategorije hotela ova odredba krajnje problematična, naročito ako se ima u vidu da se takva rješenja izdaju u upravnom postupku čiji je ishod neizvjestan, odnosno zavise od ispunjenosti uslova propisanih u konkretnom slučaju materijalnim propisom – Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu, i što, u krajnjem, može rezultirati donošenjem rješenja kojim se odbija zahtjev za izdavanje odobrenja za rad, odnosno nemogućnošću upisa prava svojine, pa saglasno tome u tom slučaju i ograničavanje vlasnika da vrši ovlašćenja koja čine sadržinu prava svojine (*pravo držanja, pravo korišćenja i pravo raspolaganja*), koje pravo je, dakle, zajemčeno Ustavom (*član 58 stav 1*), te uživa i zaštitu člana 1 Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju. Stoga, **pravni osnov za preispitivanje odredaba važećeg Zakona kojima je regulisan (kondo i) mješoviti model poslovanja** jeste prevashodno Ustav Crne Gore, te Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, naročito ako se ima u vidu da *ustavotvorac ovlašćuje zakonodavca da detaljnije reguliše ograničenja, ali ne i da sam propiše osnov za ograničenje, već je takvo ograničenje moguće samo ako to Ustav dopušta i u svrhe koje Ustav dopušta, što u vezi konkretnih odredaba nije slučaj*.

U krajnjem, a kako je to istaknuto i u drugim odgovorima istim povodom, predmetna materija će biti precizno definisana odgovarajućim pravilnikom, uzevši naročito u obzir navedeno u ovom odgovoru, sve u cilju adekvatnog normiranja ovog modela poslovanja.

SUGESTIJA „NORTHSTAR“ DOO

Neutemeljeno je izostavljanje mješovitog modela poslovanja koji je definisan važećim Zakonom.

ODGOVOR:

Kao u odgovoru na predlog Savo Đurović - „ADRIATIC MARINAS “ doo Tivat i „Crvena Glavica“ DOO i ostali.

PREDLOZI ADVOKAT PETAR STOJANOVIĆ

- Dopuniti definiciju turističkog rizorta i
- Izostaviti odredbu koja propisuje zabranu zaključivanja kupoprodajnih ugovora i korišćenja smještajne jedinice u slučaju gubitka rješenja o odobrenju za rad i rješenja o dodjeli kategorije.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog jeste materija podzakonskog akta i stoga će biti predmet temeljnog razmatranja prilikom izrade odgovarajućeg pravilnika i
- Kao u odgovoru na predlog „Crvena Glavica“ DOO i ostali.

PREDLOG „TALIJA“ DOO HERCEG NOVI

- Dodatno urediti modele poslovanja ugostiteljskih objekata, sa konkretnim i takstaivno navedenim i obrazloženim predlozima.

ODGOVOR:

- Kao u odgovoru na predlog „Crvena Glavica“ DOO i ostali.

PREDLOZI „LEADING INVESTMENTS CONSULTING“ DOO Podgorica

- U članu 99 stav 5 dodaju se riječi: „*ili se mora ugovoriti franšizni model poslovanja sa renomiranim hotelskim brendom*“ i
- U član 119 stav 2 dodaju se riječi: „*koji su dobili saglasnost nadležnih organa u pogledu tehničke dokumentacije*“.

ODGOVOR:

Kao u odgovoru na predlog Predrag Leković - „ADRIATIC MARINAS“ doo Tivat.

PREDLOG „LJETOPIS STARS“ DOO PETROVAC

Upravljanje hotelom koji posluje po kondo modelu da ne bude povjereno isključivo „*renomiranom hotelskom operatoru*“.

ODGOVOR:

Kao u odgovoru na predlog „ADRIATIC MARINAS“ doo Tivat.

PREDLOG PRIVREDNE KOMORE CRNE GORE:

Dodati novi član koji će definisati ugostiteljske usluge na uzgajalištu vodenih organizama.

ODGOVOR:

Navedeni predlog je prihvaćen i inkorporiran u tekst Nacrta zakona.

PREDLOZI NVO „CRNOGORSKE TURISTIČKE AGENCIJE“:

- U članu 2 stav 2, poslije riječi „postupak“ dodati „osim roka određenog za donošenje rješenja koji ne može biti duži od 20 dana“;
- U članu 15 stav 2 alineja 2 brisati riječi „dokaz o zaposlenom kadru“;
- Poslije člana 15 dodati novi član koji glasi:
 - 1) „U slučaju da nadležni organ u zakonom propisanom roku ne odluči po urednom podnešenom zahtjevu za izdavanje licence, istekom tog roka turističke agencije mogu otpočeti obavljati djelatnost“;
 - 2) u slučaju iz prednje navedenog stava podnosilac zahtjeva je dužan da pisanim putem bez odlaganja obavjesti nadležni organ o danu otpočinjanja obavljanja djelatnosti“;
 - 3) nakon prijema obavještenja iz prethodno navedenog stava, nadležni organ bez odlaganja odlučuje po podnešenom zahtjevu, a ukoliko zahtjev bude odbijen podnosilac zahtjeva je dužan da obustavi obavljanje djelatnosti, a ako to ne učini smatra se da djelatnost obavlja bez odobrenja“;
- U članu 67 stav 1 dodati alineju 9 koja glasi: „pružati ugostiteljske usluge posluživanja i pripremanja hrane i pića“;
- U članu 86 stav 1 dodati alineju 4 koja glasi: „dokaz da je pokrenut postupak legalizacije za objekte sagrađene u cjelosti ili dijelom nelegalno, bez građevinske dozvole“;
- U članu 98 stav 2 poslije riječi „tokom godine“, dodati „tokom mjeseca juna, jula, avgusta i septembra“;
- U članu 105 stav 1 riječ „sidrišta“ zamijeniti riječju „privezišta“;
- U čl. 108 stav 3 poslije riječi „Ministarstvo“ dodati riječi „koje i snosi odgovornost za sprovođenje ovog zakona“;
- U članu 113 stav 2 na kraju dodati riječi „ili protivno odobrenju“.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što je isti pravno neutemeljen, s obzirom da su rokovi definisani Zakonom o upravnom postupku;
- Navedeni predlog nije prihvaćen, iz razloga što je isti pravno neutemeljen, s obzirom da se rješenje o odobrenju za obavljanje djelatnosti ne može izdavati uslovno, već isključivo po ocjeni ispunjenosti zakonom preciziranih i taksativno navedenih uslova (u konkretnom slučaju svega tri), među kojima je i taj da poslovođa mora imati zasnovan radni odnos sa punim radnim vremenom;
- Navedeni predlog nije prihvaćen iz razloga što je isti pravno neutemeljen i u suprotnosti sa Zakonom o upravnom postupku;
- Navedeni predlog nije prihvaćen iz razloga što su Nacrtom zakona jasno precizirane usluge na kupalištima i ugostiteljske usluge;

- Navedeni predlog je nejasan, s obzirom da je ovo pitanje već riješeno u skladu sa članom 19 stav 4 sistemskog Zakona o upravnom postupku koji glasi: „*Ako prema okolnostima slučaja prije okončanja postupka treba donijeti rješenje kojim se privremeno uređuju sporna pitanja ili odnosi, rješenje će se donijeti na osnovu činjenica poznatih u momentu njegovog donošenja (privremeno rješenje). Takvo rješenje označava se kao privremeno i ukida se rješenjem kojim se rješava o glavnoj upravnoj stvari*“.

- Navedeni predlog nije prihvaćen iz razloga što ugostiteljske usluge na plovnom objektu mogu da se pružaju isključivo kada je plovni objekat na sidrištu uz obalu, odnosno tokom plovidbe, ali ne i tokom veza pri obali.

- Navedeni predlog nije prihvaćen iz razloga što je isti pravno neutemeljen i u suprotnosti sa članom 6 stav 2 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima („...*da svoju stvar drži, da je koristi i da njome raspolaze u granicama određenim zakonom*“).

- Navedeni predlog nije prihvaćen iz razloga što je isti pravno neutemeljen, u smislu da su lakše ili teže povrede službene dužnosti već propisane mjerodavnim Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, i nikako ne mogu biti predmet regulisanja zakonom kojim se uređuje oblast pružanja usluga u turizmu i ugostiteljstvu.

- Navedeni predlog je nejasan, s obzirom da je takvo rješenje već inkorporirano u Nacrtu zakona.

SUGESTIJE „PELLEGRINO“ DOO

Dostavljene sugestije nisu obrazložene na adekvatan način, a pojedine su istaknute i u formi pitanja, te u tom smislu predmetnim povodom nijesu mogle biti uzete u razmatranje. Naime, iste nisu zasnovane na jasnom pristupu, posebno ako se ima u vidu da je u pitanju javna rasprava povodom konkretnih predloženih rješenja u zakonskom tekstu.

PREDLOG DRAGANA WHYTE

Dostavljeni predlog nije obrazložen na adekvatan način i u tom smislu nije mogao biti uzet u razmatranje. Naime, isti nije zasnovan na jasnom i stručnom pristupu, posebno u pogledu normativog rješenja problema na koji se koje ukazuje.

PRIMJEDBE „ČELEBIĆ CITY“ DOO

- Neusklađenost pravilnika i
- Procedura vođenja evidencije o plaćenju boravišnoj taksi.

ODGOVORI:

- Navedena primjedba je prepoznata i riješena odredbom koja predviđa sljedeće: „*Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona*“. Na taj način će podzakonski akti biti u potpunosti usklađeni sa važećim zakonskim rješenjima;

- Pitanje vođenja evidencije o plaćenju boravišnoj taksi nije predmet regulisanja ovim zakonom, stoga primjedba nije mogla biti uzeta u razmatranje.

SUGESTIJE „MONTENEGRO TRAVEL CLUB“, „MONT MARE“ I „NIKENA TRADE“ DOO

Sugestije pomenutih subjekata su fokusirane na s njihove strane percipirane izazove i probleme, sa naglaskom na rad bez odobrenja, nelegalno oglašavanje i dr.

ODGOVOR:

Naročit osvrt prilikom izrade ovog Nacrta učinjen je u pogledu dodatnog normativnog uređivanja oblasti inspekcijskog nadzora, odnosno odgovarajućeg postupanja inspekcijskih organa i kaznenih odredbi. Rješenja ponuđena ovim Predlogom u potpunosti su usaglašena sa posebnim zakonima kojima su uređeni inspekcijski nadzor i prekršajni postupak, te prevashodno sa sistemskim zakonom kojim su normirane sankcije za obavljanje privredne djelatnosti bez odobrenja ili protivno odobrenju.

Sljedstveno navedenom, mišljenja smo da će usvajanje novog zakona dovesti do drastičnog suzbijanja "sive ekonomije", naročito uz odgovarajuću saradnju sa nadležnim inspekcijskim službama. Dakle, obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti, kao privrednih djelatnosti, biće moguće isključivo uz odgovarajuće odobrenje nadležnog organa. U suprotnom, poslovanje bez odobrenja i suprotno odobrenju biće kvalifikovano na odgovarajući način propisan članom 266 Krivičnog zakonika, tj. kao krivično djelo, a što će, u krajnjem, doprinijeti značajnom sužavanju mogućnosti „rada na crno“, o čemu se, pak, naročito vodilo računa prilikom izrade ovog zakonskog teksta. Takođe, oglašavanje i reklamiranje turističkih ili ugostiteljskih usluga mogu vršiti samo subjekti koji posjeduju odobrenje za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu, i to isključivo u skladu sa odobrenim uslugama.

PREDLOZI UDRUŽENA SEOSKA DOMAĆINSTVA CRNE GORE – TURIZAM NA SELU

- Da se seoski turizam odvoji od privatnog smještaja;
- Da se seosko domaćinstvo koje ima samo degustaciju bez smještaja može registrovati, kao i olakšice u registrovanju bavljenja turizmom na katunima i
- S obzirom da u novom nacrtu zakona registracija seoskog domaćinstva prelazi na lokalni nivo, molimo vas da se organizuju obuke/pravilnici, kako bi ta procedura bila jednoobrazna za cijelu Crnu Goru i u svim opštinama, kako je do sad bilo pri Ministarstvu.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog je nejasan, a s obzirom da su u ovom zakonskom tekstu objekti vrste seosko domaćinstvo normativno prepoznati kao ugostiteljski objekti za pružanje usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, za razliku od objekata u kojima se pružaju usluge privatnog smještaja. Takođe, precizno je definisano (čl. 98) da ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu obuhvataju usluge u ruralnim područjima, koje se pružaju u objektima ili prostoru poljoprivrednog gazdinstva, konkretno smještaj u kućama (*soba, apartman*) i drugim objektima na seoskom domaćinstvu (*bungalov*), smještaj na katunima (koliba) i smještaj u kampu do 15 kamp parcela, kao i pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka, pretežno od proizvoda iz sopstvene proizvodnje. Istim članom su, takođe, utvrđeni subjekti koji mogu da pružaju usluge u objektima ove vrste, te precizirane obaveze pružaoca usluga u seoskom domaćinstvu. Stoga, nesporno je da je napravljena normativna distinkcija između objekata vrste seosko domaćinstvo i privatnog smještaja, pa navedeni predlog nije mogao biti uzet u razmatranje, a iz razloga što isti nije zasnovan na jasnom i stručnom pristupu;

- Navedeni predlog nije prihvaćen iz razloga kako slijedi: Shodno Pravilniku o minimalno-tehničkim uslovima, uslovima za kategoriju i načinu kategorizacije objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu (*u daljem tekstu: Pravilnik*), donijetom na osnovu važećeg Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, seosko domaćinstvo jeste funkcionalna cjelina u ruralnom području, u kojoj se pružaju usluge taksativno navedene u Pravilniku, među kojim uslugama jesu i usluge usluživanja i degustacije vina i drugih alkoholnih i bezalkoholnih pića. Pravilnikom je, takođe, precizirano da se ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu mogu pružati, između ostalog, u "objektu za usluživanje i degustaciju vina i drugih alkoholnih i bezalkoholnih pića".

Nadalje, Pravilnikom je propisano da prostorija u kojoj se pružaju ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu, te samim tim i usluge usluživanja i degustacije vina i drugih alkoholnih i bezalkoholnih pića, može biti zasebna ili ista prostorija koju koristi seosko domaćinstvo za svoje potrebe. Stoga, iz prethodno navedenog se nesumnjivo može utvrditi da su usluge usluživanja i degustacije vina i drugih alkoholnih i bezalkoholnih pića dio cjeline usluga seoskog domaćinstva, i isključivo u tom obliku mogu biti normativno uređene aktom koji egzistira u pravnom prometu. Sljedstveno tome, a u skladu sa predlogom da se u tekst Nacrta zakona o turizmu i ugostiteljstvu implementira ovako koncipirana odredba kojom bi se, samim tim, tzv. degustaonica normativno prepoznala kao posebna vrsta ugostiteljskog objekta, naročito ističemo sljedeće:

****Degustacija vina i drugih alkoholnih i bezalkoholnih pića ne može postojati kao posebna ugostiteljska usluga prvenstveno iz razloga što kao takva ne može biti fakturirana, odnosno naplaćena. Naime, ukoliko bi potrošač/ turista po degustaciji kupio vino ili drugo alkoholno i bezalkoholno piće, to bi u tom slučaju podrazumijevalo da ugostiteljski objekat pruža uslugu objekta vrste vinarija, restoran, caffè bar i sl.;**

****S obzirom da za rješenje o odobrenju za obavljanje djelatnosti vrste seosko domaćinstvo mogu aplicirati i fizička lica, to to bi nesporno otvorilo veliki prostor za poslovanje u zoni sive ekonomije, pri čemu se mora imati u vidu da je jedan od glavnih ciljeva donošenja novog zakona kojim će se urediti pružanje usluga u turizmu i ugostiteljstvu upravo eliminisanje nelegalnog poslovanja i**

****Seosko domaćinstvo je, shodno Pravilniku, funkcionalna cjelina u ruralnom području. S druge strane, ne postoji održivo rješenje koje bi zakonodavac mogao da propiše u smislu ograničavanja postojanja objekata predložene vrste degustaonica isključivo u ruralnim područjima. Ukoliko bi ovakvo rješenje bilo implementirano u mjerodavni propis, to bi istim moralo biti dozvoljeno obavljanje te djelatnosti i u gradskim područjima;**

- U prelaznim i završnim odredbama ovog zakonskog teksta implementirana je imperativna norma koja podrazumijeva da „*Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona*“.

PREDLOG Direktorata za razvojne politike u turizmu MINISTARSTVA EKONOMSKOG RAZVOJA:

Zadržati rješenja važećeg Zakona kojima su normirane *strategija razvoja turizma i podsticajne mjere*.

ODGOVORI:

- Navedeni predlog nije prihvaćen iz razloga kako slijedi: Članom 110 važećeg Zakona o turizmu i ugostiteljstvu definisano je da Strategiju razvoja turizma donosi Vlada na period od 10 godina, kao i da realizaciju Strategije prati Ministarstvo i podnosi izvještaj Vladi svake treće godine, dok je članovima 111-117 važećeg Zakona propisano da u cilju obezbjeđivanja **visokokvalitetnog turizma**, Vlada na predlog Ministarstva donosi Program podsticajnih mjera, te da se sredstva obezbjeđuju Budžetom Crne Gore, odnosno Budžetom jedinica lokalne samouprave kada Program donosi organ jedinice lokalne samouprave.

Iste odredbe kojima se reguliše ova oblast implementirane su i u tekst Nacrta zakona.

Međutim, potrebno je najprije istaći da su nadležnosti Vlade Crne Gore utvrđene Ustavom, dok su nadležnosti državne uprave (*prvenstveno ministarstava*) bliže uređene Zakonom o državnoj upravi, kao i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave. Naime, shodno članu 13 Zakona o državnoj upravi, poslovi predlaganja unutrašnje i vanjske politike, iz djelokruga ministarstava, obuhvataju izradu strategija i programa na osnovu praćenja i izvršavanja zakona i drugih propisa i sagledavanja i analiziranja stanja u određenoj oblasti. Istim članom je propisano da način i postupak izrade strategija i programa i utvrđivanja aktivnosti za njihovo sprovođenje

propisuje Vlada. Dakle, za izradu bilo kakve vrste strategija ili programa iz bilo koje društvene oblasti, pa i iz oblasti turizma, već postoji pravni osnov utvrđen mjerodavnim propisom, konkretno Zakonom o državnoj upravi, usljed čega je normiranje takvih aktivnosti Vlade i/ili ministarstava odredbama zakona kojim se reguliše pružanje usluga u turizmu i ugostiteljstvu suvišno i nepotrebno, odnosno vodi ka prenormiranosti i mogućoj koliziji propisa.

U skladu sa istaknutim, a shodno dobroj zakonodavnoj praksi, implementirana je norma (koja upućuje na mjerodavni propis i) koja precizira da se razvoj turizma planira strategijom razvoja turizma koju donosi Vlada Crne Gore (*na predlog Ministarstva*).

- Navedeni predlog je djelimično prihvaćen iz razloga kako slijedi: Vrste, uslovi i postupak davanja i kontrole državne pomoći utvrđeni su Zakonom o kontroli državne pomoći, kojim je definisana dozvoljena državna pomoć i to, između ostalog, i u cilju unaprjeđivanja ekonomskog razvoja Crne Gore, unaprjeđenja razvoja regiona ili jedinica lokalne samouprave ili unaprjeđenja razvoja određenih privrednih djelatnosti i izvršavanja poslova od javnog interesa u obavljanju privrednih djelatnosti koji su povjereni pravnim licima, u visini potrebnoj za izvršavanje tih poslova. Konačno, a u smislu prethodno navedenog, najbitnije je ukazati na normu Zakona o kontroli državne pomoći kojom je precizirano da se bliži kriterijumi, uslovi i način dodjele državne pomoći uređuju propisom Vlade. Pritom, članom 111 važećeg Zakona takođe je predviđeno da bliže uslove i način dodjele i korišćenja sredstava za finansiranje podsticajnih mjera propisuje Vlada, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Sljedstveno tome, za dodjelu državne pomoći, što podsticajne mjere jesu, već postoji pravni osnov utvrđen mjerodavnim propisom, konkretno Zakonom o kontroli državne pomoći, te stoga ni ovo nije materija koja se može regulisati zakonom o turizmu i ugostiteljstvu. Iz tog razloga, a shodno dobroj zakonodavnoj praksi, implementirana je upućujuća norma koja predviđa da u cilju podizanja nivoa kvaliteta turističkih usluga, a u skladu sa zakonom kojim se reguliše oblast kontrole državne pomoći i usvojenim strateškim razvojnim dokumentima, na predlog Ministarstva, Vlada Crne Gore donosi program podsticajnih mjera u turizmu za čije sprovođenje se sredstva obezbjeđuju budžetom Crne Gore. Predviđeno je, takođe, i da program podsticajnih mjera u turizmu može donijeti i nadležni organ lokalne samouprave, za čije sprovođenje se sredstva obezbjeđuju budžetom te lokalne samouprave.

Djelimično prihvatanje navedenog predloga, pak, ogleda se u zadržavanju norme važećeg Zakona koja precizira da korisnici podsticajnih mjera u turizmu mogu biti privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost i privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju djelatnost povezanu sa turizmom i ugostiteljstvom.

SUGESTIJE „UDRUŽENJE HOTELA CRNE GORE“

Sugestije pomenutog udruženja su fokusirane na s njihove strane percipirane izazove i probleme, sa naglaskom na deregulaciju poslovanja, zaštitu interesa pružalaca turističkih usluga, kao i korisnika tih usluga, onemogućavanje fizičkim licima koja nijesu stekla svojstvo preduzetnika da pružaju usluge u turizmu i ugostiteljstvu, utvrđivanje liste regulisanih profesija u turizmu i ugostiteljstvu, problem sive ekonomije i sl. Pomenute sugestije dostavljene su u formi analize sa integrisanim pitanjima, ali i izvjesnim smjernicama, međutim, ne i konkretnim rješenjima u vidu formulisanih predloga normi za predmetni tekst.

ODGOVOR:

**Ipak, uzevši u obzir značaj udruženja koje je dostavilo predmetne sugestije, koje udruženje okuplja hotelijere koji posluju na crnogorskom turističkom tržištu, to istićemo kako slijedi:

Za unaprjeđenje usluga kako po vrstama, tako i kvalitetu, nezaobilazni su pružaoci usluga – privredna društva i drugi oblici obavljanja privrednih djelatnosti kao i fizička lica, koja su svoju poslovnu djelatnost i politiku značajnim investicijama orijentisali na pružanje usluga u turizmu i ugostiteljstvu ne samo u urbanim već i ruralnim područjima Crne Gore.

Nesumnjivo je da su brojna dokumenta, planovi i programi državnih organa usmjereni na podsticanje i razvoj turizma, a neophodno je da takva opredjeljenja budu na odgovarajući način iskazana u zakonskim i podzakonskim aktima. Važeći Zakon o turizmu i ugostiteljstvu u znatnom dijelu sadrži određena rješenja koja su u praksi zbog nejasnoća imala nejednaku primjenu, dok su druga proizvodila suvišna i nepotrebna administriranja, na štetu efikasnosti i ekonomičnosti.

Takva pojedina određenja važećeg Zakona onemogućavala su privredna društva i druge oblike obavljanja privrednih djelatnosti, kao i fizička lica, da što lakše, efikasnije i ekonomičnije ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese, posebno u postupcima pribavljanja odobrenja za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu. Stoga, prilikom sačinjavanja teksta novog zakona, čije se donošenje predlaže, vođeno je računa da se prioritetno uklone biznis barijere i suvišna administriranja, kao i da se nadležnost organa državne i lokalne vlasti u preduzimanju upravnih aktivnosti i spovođenju postupaka dovede u vezu sa načelima cjelishodnosti, efikasnosti i ekonomičnosti.

****Shodno aktivnostima u okviru pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji koje se odnose na usaglašavanje sa EU pravnom tekovinom, Nacrt zakona usaglašen je sa Direktivama (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25.11.2015. godine o putovanjima u paket-aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, izmijenjenom Uredbom (EZ) br. 2006/2004 i Direktivom 2011/83/EU.**

Ova usaglašavanja posebno se odnose na zaštitu korisnika usluga, na način da se obezbjeđuje veća transparentnost i pravna sigurnost za putnike, kao korisnike usluga turističkih agencija, kroz jasno precizirane obaveze pružalaca turističko-ugostiteljskih usluga. Dakle, kada je u pitanju usklađenost Nacrta sa zakonodavstvom Evropske unije, prvenstveno se radi o prenošenju Direktive (EU) 2015/2302 o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima. Direktiva (EU) 2015/2302 je potrošačkog karaktera - što znači da je zaštita potrošača u prvom planu, i maksimalističkog je karaktera - što znači da se prenosi u izvornom obliku, odnosno da odredbe Nacrta zakona ne mogu da odstupaju od odredaba Direktive, uključujući strože ili manje stroge odredbe kojima bi se osigurao različit nivo zaštite potrošača. Imajući u vidu da je materija na koju se odnosi Direktiva (EU 2015/2302) jednim dijelom uređena i Zakonom o obligacionim odnosima (*Ugovor o organizovanju putovanja*), u saradnji sa Ministarstvom pravde dogovoren je postupak transponovanja Direktive u crnogorsko zakonodavstvo, i to na način da se Direktiva u cjelosti transponuje u novi zakon o turizmu i ugostiteljstvu, uz preciziranje odredbe da se na prava putnika i pružaoca turističkih/ugostiteljskih usluga primjenjuju odredbe zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

**** Nadalje, jasno su određene usluge koje, isključivo na osnovu odobrenja nadležnog organa, mogu pružati fizička lica koja nijesu registrovana u CRPS-u (npr. *turistički vodiči radno ili po drugom pravnom osnovu angažovani od strane turističke agencije koja ima licencu u skladu sa zakonom, ugostiteljske usluge u domaćinstvu i ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu*), i što, u krajnjem, normativno ne ostavlja prostor za "rad na crno".**

****Konačno, naročit osvrt prilikom izrade ovog Nacrta zakona učinjen je u pogledu dodatnog normativnog uređivanja oblasti inspekcijskog nadzora, odnosno odgovarajućeg postupanja inspekcijских organa i kaznenih odredbi. Naime, stručni tim Ministarstva je mišljenja smo da će rješenja ponuđena ovim Nacrtom, a u saradnji sa odgovarajućim inspekcijским službama, dovesti do drastičnog suzbijanja sive ekonomije, odnosno nelegalnog poslovanja i poslovanja suprotnog propisima.**

Konkretno, Krivičnim zakonikom Crne Gore propisano je da je obavljanje privredne djelatnosti bez odobrenja za rad i protivno odobrenju za rad krivično djelo, te je stoga takav predlog odredbe inkorporiran i u ovaj Nacrt zakona. Takođe, u poglavlju kaznenih odredbi predviđeno je i da za djela koja su Krivičnim zakonikom Crne Gore propisana kao krivična djela, nadležni inspeksijski organ neće moći izreći prekršajnu prijavu, već će biti normativno obavezan da podnese krivičnu prijavu.

**Na kraju, ciljevi koji se postižu predloženim propisom jesu prvenstveno eliminisanje biznis barijera; suzbijanje sive ekonomije; zaštita pružalaca turističko-ugostiteljskih usluga i potrošača/turista; implementacija EU zakonodavstva; podjela nadležnosti i prepoznavanje novih vidova turističke ponude i poboljšanje postojećih.

Naime, predloženim normama ovog Nacrta zakona stvoriće se neophodni uslovi za brže ostvarenje strateškog cilja, osigurati kvalitet pružanja usluga i smanjiti rizik za njihove korisnike, omogućiti efikasniji nadzor nad sprovođenjem zakona i produktivniji rad inspeksijskih organa, što će u krajnjem obezbijediti stabilan i kontinuiran izvor budžetskih i prihoda turističke privrede. U krajnjem, ovaj zakonski tekst će normativno urediti turizam i ugostiteljstvo isključivo kao uslužne djelatnosti i eliminisati nedoumice i pravne dileme u dijelu normi koje upućuju na djelatnosti koje se regulišu i drugim propisima, te će biti napravljena jasna podjela nadležnosti između organa koji izdaju odgovarajuća odobrenja za obavljanje djelatnosti odnosno podjela nadležnosti i ingerencija inspeksijskih organa na državnom i lokalnom nivou. Na taj način će se nastaviti kontinuitet razvoja turizma kao strateške grane crnogorskog turizma, u smislu što će se obezbijediti princip održivosti i unaprjeđenja postojeće ponude u cilju pozicioniranja zemlje kao visokokvalitetne turističke destinacije. Takođe, unaprjeđenje zakonodavnog okvira u pogledu prepoznavanja novih i poboljšanja postojećih potencijala turističke ponude Crne Gore doprinijeće njenoj diverzifikaciji, sve u cilju osiguravanja kvaliteta turističkih usluga, odnosno uvećanja broja noćenja i ostvarenih prihoda.

Odobrio:

Vladimir Vukajlović, v.d. generalnog direktora
Direktorat za upravni postupak i izradu propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva

Obradio:

Marjan Milačić, načelnik
Direkcija za pripremu predloga propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva
Direktorat za upravni postupak i izradu propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva
Tel.: 020/446-290
Mob. tel.: 067/003-270
E-mail: marjan.milacic@mek.gov.me